

Strategia Metropolia Krakowska 2030

Strategia Metropolia Krakowska 2030 opracowana została przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Dokument opracowany przez Stowarzyszenie Metropolia Krakowska.

Kraków, grudzień 2021, wersja 1.

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

---

1. Wstęp.....	str. 3
2. Jak powstawała Strategia Metropolia Krakowska 2030.....	str. 4
3. Kluczowe wnioski z diagnozy strategicznej.....	str. 5
4. Wizja i misja.....	str. 11
5. Cele główne i szczegółowe.....	str. 12
6. Kierunki działania odpowiadające celom szczegółowym.....	str. 24
7. Plany działań i projekty strategiczne.....	str. 26
8. Spójność z celami Strategii rozwoju województwa.....	str. 32
9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	str. 33
10. System realizacji i wdrażania.....	str. 63
11. Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii... 	str. 73
12. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki Strategii.....	str. 77
Załącznik nr 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.	
Załącznik nr 2. Diagnoza strategiczna - wnioski.	

1. Wstęp

Strategia Metropolia Krakowska 2030 stanowi **strategię współpracy gmin na rzecz rozwoju ponadlokalnego**. Dokument powstawał w ciekawym, ale i wymagającym momencie - czasie, w którym globalnie i lokalnie mierzymy się ze światową pandemią koronawirusa. Jesteśmy w sytuacji bez precedensu, której skutki trudno obecnie zmierzyć, lecz można zakładać, że będą one odczuwalne jeszcze długo po tym, jak poradzimy sobie z tym kryzysem. **W obliczu nieznanego, poczuliliśmy - jeszcze bardziej niż na co dzień - wagę i siłę współpracy oraz solidarności.**

Nasza rzeczywistość przyniesie w przyszłości wiele kolejnych wyzwań, na czele z tymi, które związane są z postępującym kryzysem klimatycznym. Tworzymy tę strategię w obliczu zmian, na które musimy się dobrze przygotować, **budując obszar metropolitalny, który będzie odporny i adaptowalny, a przede wszystkim bogaty kapitałem swoich mieszkańców i dążący do neutralności klimatycznej**. Chcemy też, by z możliwości życia, pracy czy prowadzenia biznesu w dynamicznie rozwijającym się obszarze metropolitalnym, mógł korzystać każdy.

Czas powstawania Strategii Metropolia Krakowska 2030 to także okres, w którym kończy się wdrażanie perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Z tego siedmioletniego okresu wyciągamy lekcje i wnioski, które pozwolą nam jeszcze lepiej zaplanować kolejne interwencje publiczne, aby odpowiedzieć na najważniejsze wyzwania.

Na poziomie europejskim doświadczenia z ostatnich lat skierowały tę międzynarodową społeczność w stronę Europejskiego Zielonego Ładu i wyznaczenia priorytetowych działań dla wszystkich państw Unii Europejskiej, których efektem ma być nowoczesna, zasobooszczędna i konkurencyjna gospodarka.

Gminom Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, dotychczasowa, kilkuletnia współpraca pokazała realną wartość wspólnego działania i spójnego myślenia o rozwoju. Na bazie tych doświadczeń oraz silnego przekonania o **wyższości współpracy nad działaniem w pojedynkę**, budujemy tę strategię. Strategię **ludzką i przystępną**. Strategię zgodną z wizją: **#Metropolia_możliwości**.

2. Jak powstawała Strategia Metropolia Krakowska 2030?

Proces opracowania Strategii Metropolia Krakowska 2030 trwał ponad dwa lata. W tym czasie zastosowano wiele metod i zaangażowano w prace nad dokumentem setki osób, w tym przedstawicieli różnych środowisk oraz szerokie grono pracowników gmin Stowarzyszenia. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze kamienie milowe i elementy prac nad dokumentem.

I 2019

1 METROPOLIA W LICZBACH

Proces przygotowania Strategii rozpoczęto od diagnoz oraz analiz ilościowych, opisujących sytuację finansową gmin, wskaźniki społeczno-gospodarcze oraz wyzwania przestrzenne. Przeprowadzona została także analiza polityk i programów wyższego szczebla na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Analizy pozwoliły na identyfikację 7 dziedzin współpracy gmin.

2 SPOJRZENIE ODBIORCÓW DZIAŁAŃ I EKSPERTÓW

Działania określone w Strategii zostały opracowane na bazie wiedzy eksperckiej oraz aktywnej partycypacji przedstawicieli gmin. Odbyły się liczne spotkania, warsztaty, fora tematyczne oraz I Forum Metropolii Krakowskiej, w którym udział wzięło ponad 170 uczestników z różnych środowisk. Podczas wydarzenia wypracowano warsztatowo ponad 1000 pomysłów na wspólne działania.

3 SYNTETYZACJA DANYCH

Ważny krok stanowiło przygotowanie 7 raportów dziedzinowych integrujących zebrane dane. Wyniki dotychczasowych analiz uzupełniono o dodatkowe dane statystyczne, dane jakościowe, będące wynikiem spotkań, posiedzeń forów, wywiadów, rekomendacji ekspertów JASPERS oraz kontekst wpływu skutków pandemii koronawirusa.

2020

5 MODEL, KONSULTACJE I EWALUACJA EX-ANTE

W 2020 roku rozpoczęto prace nad modelem funkcjonalno-przestrzennym, który stanowi odzwierciedlenie celów rozwojowych w przestrzeni. Prace nad modelem trwały kilkanaście miesięcy. W międzyczasie przeprowadzono szereg poświęconych mu warsztatów. Jesienią 2021 roku, odbyły się 35-dniowe konsultacje społeczne Strategii, podczas których zebrano ponad 200 uwag do dokumentu. Przeprowadzono także ewaluację ex-ante.

4 DESIGN THINKING

By lepiej zrozumieć potrzeby głównych odbiorców Strategii postanowiono wykorzystać metodę Design Thinking. Przeprowadzono blisko 100 wywiadów pogłębionych oraz 14 sesji kreatywnych, służących sklastrowaniu kluczowych obserwacji dotyczących wyzwań w danej dziedzinie oraz pomysłów na rozwiązania. Prototypy celów i rozwiązań poddano testom podczas 7 paneli eksperckich oraz kilkumiesięcznych konsultacji.

6 UCHWALENIE WSPÓLNEJ STRATEGII

Zwieńczeniem procesu opracowania dokumentu była prezentacja sedna wyników prac podczas II Forum Metropolii Krakowskiej, które odbyło się na przełomie listopada i grudnia 2021 roku. Następnie - 14 grudnia 2021 roku - dokument został uchwalony przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

XII 2021

3. Kluczowe wnioski z diagnozy strategicznej

Kompletne wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz źródła danych zawiera **Załącznik nr 2 do Strategii**. Poniżej scharakteryzowano kluczowe wnioski i wyzwania płynące z analiz, które przełożyły się na kształt celów szczegółowych i kierunków działania w poszczególnych dziedzinach.

Wnioski z diagnozy oraz wyzwania wynikające z analizy zgromadzonych danych, posłużyły wyłonieniu tych obszarów, w których gminy stowarzyszone w Metropolii Krakowskiej widzą potencjał do współpracy na poziomie ponadlokalnym. Istotna w pracach nad wyborem obszarów współpracy, które znalazły odzwierciedlenie w niniejszej Strategii, była weryfikacja na ile wspólna praca i podejmowanie wspólnych, strategicznych przedsięwzięć wpłynie na jakość i efektywność interwencji publicznej w danym obszarze.

Diagnoza oraz działania strategiczne zostały opracowane na podstawie analiz megatrendów, krajowych i międzynarodowych dokumentów strategicznych, wiedzy eksperckiej oraz aktywnej partycypacji przedstawicieli gmin. Przedstawiona w dalszej części dokumentu siatka celów, kierunków działania i typów projektów do realizacji, stanowi konsensus wypracowany podczas dwuletniego procesu opracowania Strategii, którego sednem była szeroka i silna partycypacja przedstawicieli jednostek, wchodzących w skład Metropolii Krakowskiej, od których zależeć będzie wdrożenie zapisów dokumentu.

INTELIĞENTNE ZARZĄDZANIE

- W badaniach ewaluacyjnych przedstawiciele gmin Metropolii Krakowskiej najwyżej ze wszystkich Związków Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (dalej: ZIT) w Polsce ocenili trwałość dalszej współpracy w przypadku braku instrumentu ZIT w przyszłości. Wyzwanie na drodze do dalszego wzmocnienia partnerstwa, stanowi wypracowanie wspólnego systemu wdrażania działań o znaczeniu metropolitalnym, w tym doskonalenie metod współpracy ponadlokalnej oraz upowszechnianie idei integracji metropolitalnej.
- Na poziomie ponadlokalnym nie funkcjonuje metropolitalny ośrodek analityczny, ani nie są prowadzone cykliczne badania jakościowe. Jednocześnie obserwowany jest stopniowy rozwój e-usług we wszystkich samorządach Metropolii Krakowskiej - ilość i poziom dojrzałości poszczególnych e-usług jest jednak bardzo zróżnicowany. Wyzwanie stanowi zapewnienie integracji oraz dostępności danych, na poziomie całej Metropolii Krakowskiej, pozwalające m.in. na modelowanie systemu świadczenia usług publicznych, z wykorzystaniem najnowszych technologii.

INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE

- Stowarzyszenie Metropolia Krakowska realizuje kilka projektów międzynarodowych w zróżnicowanej sieci partnerstw. Wyzwaniem jest dalsze budowanie roli Stowarzyszenia jako cennego partnera w krajowych i europejskich sieciach współpracy.
- Sukcesywnie spada atrakcyjność zatrudnienia w urzędach gmin. Wyzwaniem jest podniesienie atrakcyjności urzędów jako miejsc pracy oraz poprawa warunków dla doskonalenia kadr administracji publicznej.
- Na obszarze Metropolii Krakowskiej rośnie wskaźnik powołanych stowarzyszeń, związków, fundacji i organizacji społecznych, które aktywizują lokalne społeczności. Wyzwaniem jest zapewnienie wysokiej jakości procesów partycypacyjnych, wyrażających się w aktywnym udziale mieszkańców w procesach decyzyjnych i kształtowaniu przestrzeni publicznej.
- Co istotne, w celu zapewnienia możliwości realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych konieczne będzie wykorzystanie zdywersyfikowanych narzędzi finansowania oraz zbudowanie sprawnego systemu monitorowania przedsięwzięć.

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

- Głównym wyzwaniem dziedzinowym jest zwiększenie odporności i zdolności adaptacyjnych do zmian klimatu na całym obszarze i skierowanie działań w stronę osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 roku.
- Na terenie Metropolii Krakowskiej widoczne jest zjawisko postępującej suburbanizacji i niekontrolowanej dekoncentracji ludności. W perspektywie do 2030 roku (i dalej aż do 2058) prognozowany jest dalszy przyrost liczby ludności oraz dodatnie saldo migracji wewnętrznej.
- Gminne zbiory, metadane i usługi danych przestrzennych dotychczas nie zostały w pełni zharmonizowane ani ujednolicone. Wyzwaniem jest zapewnienie wysokiej jakości ładu przestrzennego, przy poszanowaniu ograniczeń środowiskowych, oraz ochrona i odbudowa wartości przyrodniczych w warunkach presji urbanistycznej i cywilizacyjnej.
- Na terenie Metropolii Krakowskiej postępuje realizacja inwestycji obejmujących termomodernizację budynków oraz instalację odnawialnych źródeł energii. W większości gmin brakuje jednak precyzyjnych i stale aktualizowanych danych dotyczących efektywności energetycznej budynków. Widoczny jest duży potencjał do rozwoju działalności klastrów energii oraz spółdzielni - wyzwaniem będzie jego wykorzystanie.
- Na obszarze wciąż występuje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza, na które największy wpływ ma wciąż emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego. Wyzwaniem jest zapewnienie czystego powietrza na terenie całej Metropolii Krakowskiej.

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

- Na terenie obszaru konieczne jest podejmowanie działań w celu zastępowania stosowanego dotychczas najczęściej linearnego modelu wykorzystania zasobów przez model o obiegu zamkniętym. Gminy podkrakowskie borykają się także z brakiem wydajnego oraz nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Wyzwaniem jest wzrost efektywnego wykorzystania surowców oraz wdrożenie sprawnego systemu gospodarowania odpadami.
- W obszarze gospodarki wodnej występuje wzrost zagrożeń wywołanych ekstremalnymi zjawiskami meteorologicznymi takimi jak intensywne, długotrwałe opady deszczu o charakterze nawalnym, krótkotrwałe deszcze powodujące wezbrania i powodzie lokalne czy burze i opady gradu. Wciąż występują obszary z brakiem dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej. W ujęciu holistycznym, wyzwaniem jest zapewnienie dostępu do wody do celów bytowych i gospodarczych oraz dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych na terenie całego obszaru.
- Na przestrzeni ostatnich lat widoczny jest stopniowy wzrost powierzchni urządzonych terenów zieleni, natomiast ważnym wyzwaniem jest zapewnienie ciągłości i komunikacji terenów zielonych na całym obszarze.

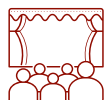
MOBILNOŚĆ

- Na całym obszarze widoczne jest rozproszenie kompetencji oraz odpowiedzialności w zakresie zarządzania transportem. Na poziomie ponadlokalnym brakuje stale aktualizowanych, rzetelnych analiz i danych dotyczących całego systemu transportowego. Wyzwaniem jest stworzenie warunków do integracji systemów zarządzania transportem na terenie Metropolii Krakowskiej, mającej na celu ustalenie formy i zasad zintegrowanej współpracy wszystkich zaangażowanych podmiotów.
- Na przestrzeni ostatnich lat liczba samochodów osobowych zarejestrowanych na terenie Metropolii Krakowskiej wzrosła o ponad 200 tys. sztuk. W ostatnich latach rozwój rozwiązań mających na celu integrację transportu indywidualnego ze zbiorowym, w ujęciu metropolitalnym, związany był przede wszystkim z inwestycjami w ramach systemu Parkuj i jedź (P+R). Wyzwaniem przyszłości jest dalsze podnoszenie dostępności i jakości przyjaznego środowiska transportu aglomeracyjnego, poprawa jakości i rozwój zintegrowanego transportu szynowego, a także zwiększenie dostępności i integracja różnych form transportu poprzez wykorzystanie potencjału węzłów integracyjnych oraz optymalizację i rozbudowę siatki zintegrowanych połączeń, a także wdrażanie idei MaaS (mobilność jako usługa).
- Rośnie popularność mobilności aktywnej, jednak wciąż brakuje adekwatnej infrastruktury i popularyzacji jej wykorzystania. Wyzwaniem jest poprawa i rozwój zintegrowanego systemu tras rowerowych i pieszych oraz roweru miejskiego na terenie całej Metropolii Krakowskiej.

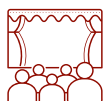
GOSPODARKA

- Obecnie obserwowany jest niski stopień wykorzystania kapitału relacyjnego w tzw. złotym trójkącie - wśród partnerów z sektora nauki, biznesu i samorządu. Wyzwaniem jest wzrost wykorzystania potencjału intelektualnego i biznesowego do dynamicznego rozwoju gospodarczego obszaru.
- Kraków jako centrum Metropolii jest atrakcyjnym ośrodkiem gospodarczym, turystycznym i naukowym, który posiada markę rozpoznawalną na świecie. Poszczególne gminy Metropolii Krakowskiej wewnętrznie charakteryzuje relatywnie duże zróżnicowanie potencjału gospodarczego, ze względu na posiadane zasoby i czynniki kształtujące konkurencyjność. Widoczne są duże dysproporcje pomiędzy poziomem promocji gospodarczej poszczególnych samorządów i wykorzystywanych przez nich narzędzi. Wspólnym wyzwaniem jest świadoma identyfikacja lokalnych potencjałów oraz wzmocnienie potencjału innowacyjnego Metropolii Krakowskiej.
- Największym deficytem i czynnikiem mocno ograniczającym potencjał gospodarczy obszaru jest niski dostęp do terenów inwestycyjnych powyżej 10 ha. Wyzwaniem jest zatem podniesienie jakości i dostępności terenów inwestycyjnych na obszarze Metropolii Krakowskiej.
- W ostatnich latach na terenie Metropolii Krakowskiej można zaobserwować wzrost aktywności gospodarczej, odnotowany w 20% wzroście liczby podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Dużym wyzwaniem pozostaje dalszy rozwój lokalnego rynku pracy.

KULTURA CZASU WOLNEGO

- Większość gmin Metropolii Krakowskiej tworzy ofertę spędzania czasu wolnego dla swoich mieszkańców, mimo podkreślanych niejednokrotnie problemów z niewystarczającymi zasobami infrastrukturalnymi i finansowymi. W okresie przed ogłoszeniem stanu epidemii liczba imprez organizowanych przez lokalne instytucje kultury sukcesywnie rosła. Wyzwaniem jest stworzenie bogatej i dostępnej oferty kulturalnej i re-kreacyjnej, wykorzystującej potencjał oddolnych inicjatyw mieszkańców oraz zasoby gmin, a także stworzenie i utrzymanie atrakcyjnej oferty zajęć sportowych, dostępnej dla wszystkich mieszkańców oraz zapewnienie wzrostu ich aktywności fizycznej.
- Brakuje zintegrowanej i aktualnej platformy informacyjnej o ofercie zarówno w zakresie kultury, jak i szeroko rozumianej oferty spędzania czasu wolnego, która mogłaby być udostępniona mieszkańcom i osobom odwiedzającym Metropolię Krakowską. Wyzwaniem jest zbieranie i integracja informacji dotyczących wydarzeń na jednej platformie.

KULTURA CZASU WOLNEGO

- Widoczny jest duży zasób nieformalnego kapitału społecznego, wyrażającego się w przyroście liczby członków kół, klubów i sekcji na obszarze Metropolii Krakowskiej. Wyzwaniem jest wykorzystanie kultury oraz edukacji kulturalnej jako nośnika budowania kapitału społecznego oraz kształtowania świadomych odbiorców kultury.
- Występują problemy z dostępnością wielofunkcyjnej infrastruktury dla kultury, sportu i spędzania czasu wolnego. Wyzwaniem jest zapewnienie przyjaznej i sprzyjającej spotkaniom przestrzeni publicznej oraz dostępnej, wysokiej jakości, nowoczesnej infrastruktury kultury i czasu wolnego.

EDUKACJA

- W szkołach dominuje przestarzały model kształcenia, w dużej mierze wynikający z tego jak system oświaty funkcjonuje na szczeblu krajowym od kilkudziesięciu lat - nie przystaje on do wyzwań współczesności, przed którymi staje młode pokolenie. Na terenie Metropolii Krakowskiej, widoczne są braki kadrowe, które najbardziej palące są wśród nauczycieli technicznych oraz specjalistów. Wyzwaniem jest zapewnienie równomiernego wzrostu jakości usług edukacyjnych oraz poziomu kompetencji i kwalifikacji kadry oświatowej.
- W szkołach i przedszkolach na terenie Metropolii Krakowskiej rośnie liczba dzieci. Wzrost jest jednak nierównomierny i szczególnie odczuwalny w gminach o silnym zjawisku suburbanizacji. Uczniowie szkół zlokalizowanych na terenie Metropolii Krakowskiej osiągają bardzo dobre wyniki na egzaminach końcowych. Jednocześnie, coraz częściej zauważalne są braki w kompetencjach miękkich uczniów. Wyzwaniem jest zapewnienie i utrzymanie wysokiej jakości kształcenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz różnorodnej oferty usług opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym.
- Szkoły wciąż wymagają przekształceń i dostosowania do nowych funkcji. Widoczna jest też potrzeba tworzenia, czy modernizacji istniejących miejsc edukacji, które będą sprzyjać uczeniu się. Dopuszają wymagają pracownie szkolne. Wyzwaniem jest zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury, odpowiadającej potrzebom wszystkich jej użytkowników.
- Obszar charakteryzuje stosunkowo niski odsetek osób w wieku 25+ uczestniczących w kształceniu i szkoleniu. Odczuwalny jest też niekorzystny wizerunek szkolnictwa technicznego i branżowego, który przejawia się coraz mniejszą liczbą kandydatów do techników i szkół branżowych. Wyzwaniem jest zapewnienie dostępnej i atrakcyjnej oferty kształcenia branżowego oraz podniesienie udziału osób dorosłych w edukacji.

USŁUGI SPOŁECZNE

- Prognoza demograficzna dla Metropolii Krakowskiej wskazuje na dynamiczny wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym). Widoczna jest także luka w potencjale pielęgnacyjnym, generowanym przez opiekunów nieformalnych. W skali regionu, w 2019 r. korzystanie z pomocy społecznej było powodowane głównie ubóstwem, długotrwałą lub ciężką chorobą niepełnosprawnością, bezrobociem, potrzebą ochrony macierzyństwa oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Wyzwaniem jest zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług opiekuńczych i wspierających dla osób starszych i dorosłych osób niesamodzielnych. Konieczne będzie także uzupełnienie luk w dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej oraz poprawa dostępności specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Zauważalne jest rosnące zapotrzebowanie na opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz dysproporcje w zakresie liczby miejsc w żłobkach pomiędzy poszczególnymi gminami Metropolii Krakowskiej. Wyzwaniem jest zapewnienie równego dostępu i podnoszenia jakości oferty w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.
- Obserwacje ruchu migracyjnego wskazują na rosnący udział imigrantów na rynku pracy, korzystających z różnego rodzaju usług publicznych na terenie całego obszaru. Zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią obecnie obywatele Ukrainy (ich liczba w ostatnich latach rosła najbardziej dynamicznie). Dominującą formą pobytu są migracje czasowe związane z chęcią podjęcia pracy. Wyzwaniem będzie stworzenie warunków dla włączenia społecznego ludności napływowej.
- Obecnie brakuje współpracy w zakresie polityki mieszkaniowej na poziomie ponadlokalnym. Wyzwaniem jest precyzyjna diagnoza sytuacji i potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Metropolii Krakowskiej.
- 11 z 15 gmin Metropolii Krakowskiej posiada uchwalony, aktualny Gminny Program Rewitalizacji, który w myśl ustawy, stanowi podstawę do prowadzenia przez gminę procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Obecnie, obszary rewitalizacji zajmują 3,7% (4 730 ha) Metropolii Krakowskiej i zamieszkuje je 10,5% jego ludności (ok. 111 370 osób).

4. Wizja i misja

WIZJA

W 2030 roku Metropolia Krakowska to neutralny klimatycznie obszar, wyróżniający się na tle europejskim wysoką jakością życia, dostępnością i jakością usług publicznych oraz innowacyjnością i konkurencyjnością gospodarki, dający poczucie bezpieczeństwa oraz oferujący możliwości wszechstronnego rozwoju wszystkim swoim mieszkańcom.

#Metropolia_możliwości

MISJA

Misją Metropolii Krakowskiej jest podejmowanie wspólnych i solidarnych działań o znaczeniu strategicznym, odpowiadających na stojące przed nią wyzwania. Konsensus wypracowany i wdrożony wśród gmin obszaru ma na celu podnoszenie skuteczności i efektywności interwencji publicznych. Za nadrzędny cel realizacji wszelkich działań uznaje się podnoszenie standardów życia i dobrostanu mieszkańców, a wszelkie interwencje podejmowane są z poszanowaniem różnorodności i lokalnej specyfiki gmin, wchodzących w skład Metropolii Krakowskiej.

5. Cele główne i szczegółowe

1. Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze

1.1 Wysoka jakość strategicznego zarządzania wzmacniającego relacje wewnętrzne

1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy

1.3 Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania kadr

1.4 Skuteczne wsparcie gmin w budowaniu wspólnoty lokalnej

2. Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia

2.1 Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający dążenie do neutralności klimatycznej

2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza

2.3 Racjonalna gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie surowców

3. Metropolia Krakowska sprzyjająca aktywnej, ekologicznej i efektywnej mobilności

3.1 Trwała współpraca i skuteczna koordynacja relacji między samorządami oraz zarządcami infrastruktury transportowej i organizatorami transportu

3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu

4. Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy

4.1 Skuteczna współpraca międzysektorowa

4.2 Wysoka konkurencyjność gospodarcza

4.3 Kompleksowo zarządzane tereny inwestycyjne

5. Metropolia Krakowska inspirująca, czerpiąca z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazująca na sieciach współpracy

5.1 Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców

5.2 Wysoka jakość i dostępność wielofunkcyjnej infrastruktury czasu wolnego

6. Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach

6.1 Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji

6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy

6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji

7. Metropolia Krakowska zapewniająca mieszkańcom nowoczesne i dostępne usługi społeczne, ceniąca równość i solidarność społeczną

7.1. Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia

7.2 Przyjazne środowisko życia i pracy dla migrantów

7.3 Efektywna współpraca w zakresie polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji

CEL 1 Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze

1.1 Wysoka jakość strategicznego zarządzania wzmacniającego relacje wewnętrzne

Kluczem do dalszego rozwoju partnerstwa gmin Metropolii Krakowskiej jest kreowanie atmosfery współpracy i zaangażowania ze strony ich przedstawicieli, we wszystkich uzgodnionych dziedzinach współpracy. Cel 1.1 skoncentrowany jest na tworzeniu coraz silniejszych sieci relacji i płaszczyzn współpracy między członkami Stowarzyszenia. Wpisując się w paradygmat polityki opartej na dowodach, cel ukierunkowano ponadto na rozwój Banku Informacji o Mieście i Metropolii, stanowiącego teoretyczną podstawę do projektowania polityk i interwencji publicznych. Składową celu jest stworzenie spójnego systemu danych przestrzennych, który pozwoli na lepsze zarządzanie oraz podniesienie widoczności powiązań funkcjonalnych i problemów pojawiających się na granicach administracyjnych poszczególnych gmin. W celu, zaplanowano ponadto działania prowadzące do budowy i rozwoju wielofunkcyjnych, inteligentnych obiektów administracji publicznej. Ambicją partnerstwa jest poprawa dostępności usług administracji świadczonych przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii, w tym poprzez podnoszenie dostępności i jakości e-usług świadczonych dla odbiorców usług publicznych (mieszkańców, przedsiębiorców, itp.) oraz transformację cyfrową i wzrost wykorzystania innowacyjnych technologii w administracji.

1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy

Drugim wymiarem relacji, który będzie wzmacniany w toku realizacji Strategii, jest relacja Metropolii Krakowskiej z jej otoczeniem. Cel 1.2 poświęcony jest budowaniu nowych i wzmacnianiu dotychczasowych relacji gmin z otoczeniem zewnętrznym - na poziomie lokalnym (w tym z gminami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa), regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym, w tym w ramach projektów partnerskich. Istotnym zadaniem wpisanym w cel jest także kreowanie wizerunku Metropolii Krakowskiej na zewnątrz - wśród opinii publicznej, innych obszarów metropolitalnych oraz innych partnerów społecznych, gospodarczych czy naukowych, mających wpływ na planowanie, bądź wdrażanie polityk na poziomie ponadlokalnym.

CEL 1

Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze

1.3 Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania kadr

Cel 1.3 bazuje na przekonaniu, że nie istnieje możliwość funkcjonowania sprawnej administracji samorządowej bez odpowiednio wykwalifikowanych i zmotywowanych do pracy kadr. Podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników samorządowych przełoży się bezpośrednio na jakość realizowanych przez nich zadań i planowanych procesów. W związku z tym, że jako ludzie najmocniej wzmocniamy się w relacjach, kluczowe jest sieciowanie i szkolenie pracowników na poziomie ponadlokalnym. Istotną rolę we wdrażaniu Strategii pełnić będzie Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Dlatego ważne jest, aby również w nim budować doświadczony, kompetentny i kreatywny zespół ludzi, potrafiących sprostać wyzwaniom związanym z zarządzaniem w obszarze metropolitalnym.

1.4 Skuteczne wsparcie gmin w budowaniu wspólnoty lokalnej

Za każdą interwencją publiczną powinien iść przekaz do mieszkańców, który w przystępny sposób pokaże i objaśni kontekst, cele i korzyści podejmowanych działań. Dlatego cel 1.4 nastawiony jest na wspieranie gmin członkowskich Metropolii Krakowskiej w prowadzeniu szeroko zakrojonych działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących realizowanych polityk publicznych. Filarem demokracji jest silne społeczeństwo obywatelskie, które cechuje się m.in. wysokim poziomem społecznej partycypacji w procesach planistycznych. Dlatego, zamierzeniem celu 1.4 jest wzmocnienie tego obszaru oraz umacnianie w mieszkańcach postawy troski o dobro wspólne. Konieczne jest wzmocnienie poczucia tożsamości terytorialnej, kulturowej i społecznej mieszkańców. W celu uwzględnione zostały działania wspierające inicjatywy lokalne, a także rozwój i promocję wolontariatu w różnych dziedzinach życia społecznego. Cel 1.4 obejmuje także także wspieranie gmin w tworzeniu warunków do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi liderami społeczności lokalnych oraz form, w których mieszkańcy zrzeszają się, by wspólnie wpływać na otaczającą ich rzeczywistość. W ramach celu wspierane będą działania na rzecz realizacji wspólnych projektów na poziomie ponadlokalnym.

CEL 2

Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia

2.1 Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający dążenie do neutralności klimatycznej

Mądre i zintegrowane planowanie przestrzenne jest kluczem do podnoszenia jakości życia mieszkańców, zwłaszcza na terenach cechujących się dodatnim saldem migracji oraz zachodzącym silnym procesem suburbanizacji. Cel 2.1 skoncentrowany jest na zapewnieniu zintegrowanego planowania przestrzennego w całym obszarze Metropolii Krakowskiej, uwzględniającego kwestie poszanowania środowiska naturalnego. W tym aspekcie, kluczowa jest integracja planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym i transportowym. Zmiany klimatyczne, których jesteśmy świadkami, a które będą nasilać się w kolejnych latach, powodują konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań mitygacyjnych i adaptacyjnych. Jednym z wyzwań jest racjonalne korzystanie z zasobu jakim jest woda, w tym odpowiednie zagospodarowanie wody opadowej. Dlatego też, cel 2.1 odnosi się do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i innych rozwiązań sprzyjających lepszemu gospodarowaniu wodą oraz zatrzymaniu na terenie Metropolii Krakowskiej jak największej jej ilości. Równie istotnym komponentem celu jest podnoszenie jakości usług w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, na tych obszarach Metropolii Krakowskiej, gdzie wciąż występują białe plamy w dostępie do odpowiedniej infrastruktury. Cel odnosi się także do tworzenia i efektywnego zarządzania terenami zielonymi oraz zapewniania wysokiej jakości przestrzeni publicznych.

Tereny zieleni mają stanowić miejsca sprzyjające spędzaniu przez mieszkańców czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz staną się miejscem wytchnienia w okresach wysokich temperatur. Kluczowe w tym kontekście jest zapewnianie ciągłości między poszczególnymi terenami zielonymi, co wymaga ścisłej współpracy między gminami. Ważnym aspektem celu jest ochrona obszarów chronionych, korytarzy ekologicznych oraz wspieranie bioróżnorodności, w tym ochrona przed nadmierną eksploatacją zasobów, zanieczyszczeniami, czy niszczeniem siedlisk. Cel 2.1 obejmuje ponadto współpracę gmin w celu przeciwdziałania skutkom zjawisk, w tym ekstremalnych, wynikających ze zmian klimatu.

CEL

2

Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia

2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza

Zapewnienie efektywności energetycznej budynków oraz bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom Metropolii Krakowskiej, wymaga efektywnego zarządzania oraz współpracy - zarówno między jednostkami samorządu terytorialnego, jak i użytkownikami i zarządcami budynków. Cel 2.2 poświęcony jest podnoszeniu efektywności zarządzania energią, przy uwzględnieniu oddziaływania na środowisko, a także realizacji działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków i instalacji oraz podnoszenia stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zapewniającej bezpieczeństwo energetyczne. W ramach realizacji celu podejmowane będą również działania na rzecz rozwoju klastrów energii i społeczności energetycznych.

Jakość powietrza występującego na terenie Metropolii Krakowskiej wciąż nie spełnia standardów określonych przez Światową Organizację Zdrowia. Dlatego cel 2.2 poświęcony został dalszej realizacji wspólnych działań na rzecz osiągnięcia standardów jakości powietrza - od likwidacji emisyjnych źródeł ciepła i zachęcania do zmiany zachowań komunikacyjnych, po świadczenie szeroko zakrojonego doradztwa dla mieszkańców czy lobbowanie zmian w legislacji krajowej.

2.3 Racjonalna gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie surowców

W celu dalszego podnoszenia jakości życia mieszkańców Metropolii Krakowskiej, ważnym zadaniem, zwłaszcza dla gmin ościennych Krakowa, jest wypracowanie i wdrożenie wysokiej jakości procesów gospodarowania odpadami. Globalne megatrendy kierują z kolei działania wielu sektorów w stronę gospodarki o obiegu zamkniętym, gdzie docelowo odpady mają stać się surowcami do dalszego wykorzystania. Cel 2.3 koncentruje się na podniesieniu jakości zarządzania i wypracowaniu wspólnych polityk w tym obszarze.

CEL 3 **Metropolia Krakowska sprzyjająca aktywnej, ekologicznej i efektywnej mobilności**

3.1 Trwała współpraca i skuteczna koordynacja relacji między samorządami oraz zarządcami infrastruktury transportowej i organizatorami transportu

Podobnie jak w innych celach strategicznych, w tym również podstawą do wprowadzenia znaczących zmian jest zacieśnianie współpracy i koordynowanie relacji między wszystkimi interesariuszami zaangażowanymi w zarządzanie transportem. Cel 3.1 obejmuje przede wszystkim podejmowanie działań na rzecz budowania atmosfery i narzędzi współpracy, oraz zbierania odpowiedniej jakości danych transportowych (w sposób zintegrowany z celem 1.1), aby móc lepiej planować zmiany w transporcie i dostarczać efektywne usługi transportowe wszystkim mieszkańcom i gościom Metropolii Krakowskiej.

3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu

Cel koncentruje się na zapewnieniu mieszkańcom Metropolii Krakowskiej najwyższej jakości, efektywnego i ekologicznego systemu transportu poprzez odpowiednie działania infrastrukturalne. Kluczowe będzie tu realizowanie inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, w tym obejmujących linie SKA, tramwajowe, parkingi P+R i B+R, podnoszenie jakości taboru komunikacji publicznej, a także inwestycje w elektromobilność. Zmiana modelu mobilności, realizowanego przez mieszkańców obszaru, wymaga w dużej mierze wzrostu znaczenia mobilności aktywnej tj. pieszej i rowerowej. Dlatego też, cel nastawiony jest na poprawę dostępności bezpiecznej i spójnej infrastruktury pieszej i rowerowej. Istotnym aspektem celu jest także rozwijanie infrastruktury prowadzącej do węzłów przesiadkowych, aby jeszcze bardziej ułatwić mieszkańcom korzystanie z transportu zbiorowego. Ważnym elementem będzie także podnoszenie atrakcyjności roweru jako środka codziennego transportu. Celem podejmowanych działań, powinno być zdecydowane uprzywilejowanie w ruchu aglomeracyjnym wszelkich środków alternatywnych względem indywidualnej komunikacji samochodowej. Cel 3.2 obejmuje również poprawę informacji dla pasażerów oraz przedsięwzięcia mające na celu identyfikację oraz likwidację barier architektonicznych zniechęcających, a często wręcz uniemożliwiających mieszkańcom podróże piesze lub rowerowe.

CEL 4 **Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy**

4.1 Skuteczna współpraca międzysektorowa

Skuteczny rozwój gospodarki w oparciu o lokalne zasoby i potencjały wymaga wielowymiarowej i wielopoziomowej współpracy - przede wszystkim w tzw. złotym trójkącie, tj. między samorządem, nauką a biznesem. Dlatego cel skierowany jest zarówno na tworzenie i ugruntowywanie relacji między różnymi partnerami, jak i zbieranie i analizę danych niezbędnych do odpowiedniego definiowania problemów i zjawisk gospodarczych, występujących na terenie Metropolii Krakowskiej. Mając na uwadze konieczność zrównoważonego rozwoju należy również brać pod uwagę potrzeby społeczne, a w celu uzyskania konsensusu oraz partycypacji mieszkańców niezbędna będzie współpraca z sektorem organizacji pozarządowych. Mówiąc o skutecznej współpracy międzysektorowej, należy położyć nacisk na współpracę z podmiotami takimi jak: instytucje otoczenia biznesu, izby gospodarcze czy start-upy. Do priorytetowych obszarów współpracy powinno należeć także wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz innowacji na terenie Metropolii Krakowskiej.

4.2 Wysoka konkurencyjność gospodarcza

Cel odwołuje się do założeń dotyczących polityki miejskiej Unii Europejskiej, mówiącej o tym, że ośrodki miejskie powinny być konkurencyjne i stanowić bieguny gospodarczego wzrostu Europy. W Metropolii Krakowskiej wiąże się to m.in. z identyfikacją i dalszym rozwojem lokalnych specjalizacji oraz wspólnym promowaniem marki gospodarczej obszaru. Warunkiem wzmocnienia konkurencyjności gospodarczej jest przy tym także wspieranie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Rozwijanie potencjału gospodarczego wymaga także dysponowania odpowiednimi zasobami kadr o adekwatnych do profilu gospodarczego kwalifikacjach i kompetencjach, dlatego jednym z komponentów celu jest podnoszenie jakości i dostępności kapitału ludzkiego. Elementem celu jest także podejmowanie działań na rzecz wspierania obszarów o funkcjach rolniczych i rolnictwa miejskiego.

CEL

4

Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy

4.3 Kompleksowo zarządzane tereny inwestycyjne

Jednym z warunków wzmocnienia konkurencyjności gospodarczej obszaru Metropolii Krakowskiej jest świadome i efektywne zarządzanie przez gminy terenami inwestycyjnymi. Konieczne jest zwiększenie oferty terenów przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej, dlatego cel 4.3 koncentruje się na poprawie dostępności terenów inwestycyjnych oraz podnoszeniu jakości zarządzania nimi.

Jednym z komponentów celu jest sprawna obsługa inwestora w Metropolii Krakowskiej, m.in. poprzez udzielanie wsparcia w procesie świadczenia opieki nad inwestorami przez pracowników urzędów, w tym opieki poinwestycyjnej. W ramach celu, planowane jest także wypracowanie mechanizmów współpracy w zakresie pozyskiwania inwestorów.

CEL 5 **Metropolia Krakowska inspirująca, czerpiąca z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazująca na sieciach współpracy**

5.1 Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców

Kultura jest nośnikiem wartości i zmian społecznych, a współpraca w tym obszarze oraz otwieranie się w tym wymiarze na sąsiadów może stać się bazą do budowania wspólnoty metropolitalnej. Dlatego w celu 5.1 postawiono na efektywną współpracę animatorów kultury, rekreacji i sportu, w tym NGO czy podmiotów działających w branży turystycznej, oraz tworzenie zintegrowanej platformy informacyjnej, skierowanej do wszystkich mieszkańców obszaru - bez względu na miejsce zamieszkania. Współpraca w dziedzinie oferty czasu wolnego powinna prowadzić do budowania atrakcyjnej i jakościowej oferty. Oferta ta powinna czerpać z lokalnych przewag i potencjałów oraz uzupełniać się wzajemnie pomiędzy gminami Metropolii Krakowskiej i stanowić przyczynek do współpracy między różnymi instytucjami i organizatorami wydarzeń. Ważnym komponentem celu jest promocja walorów krajobrazowych i przyrodniczych, a także niematerialnego dziedzictwa kulturowego poprzez rozpoznawanie i czerpanie z lokalności, w tym tradycji czy zwyczajów lokalnych społeczności. Jednym ze składowych celu jest ponadto podejmowanie działań na rzecz rozpraszania ruchu turystycznego.

5.2 Wysoka jakość i dostępność wielofunkcyjnej infrastruktury czasu wolnego

Tworzenie i upowszechnianie wysokiej jakościowo oferty nie będzie możliwe w przypadku braku odpowiedniej, wielofunkcyjnej infrastruktury, pozwalającej na organizację wydarzeń różnego typu, w tym w formule hybrydowej, bądź w ramach relacji internetowej. Dlatego też, cel 5.2 skoncentrowany jest na tworzeniu i modernizacji infrastruktury sportowej, kulturalnej, turystycznej (w tym konferencyjnej i kongresowej), tak aby jak najlepiej służyła ona mieszkańcom obszaru oraz wzmocniła ofertę Metropolii. Ponadto, w celu zawiera się ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru Metropolii Krakowskiej.

Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach

6.1 Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji

Cel 6.1 skoncentrowany jest na stworzeniu warunków do inspirującej i efektywnej współpracy pracowników oświaty na poziomie ponadlokalnym, w tym nauczycieli, dyrektorów szkół czy pracowników gminnych zespołów ekonomiczno-administracyjnych szkół. Drugim wymiarem celu jest podejmowanie działań w zakresie doksztacania i motywowania nauczycieli, celem dostarczenia najmłodszym mieszkańcom Metropolii Krakowskiej opieki i nauki na najwyższym poziomie.

6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy

System edukacji mierzy się z wieloma wyzwaniami, których rozwiązanie wymaga podjęcia kompleksowych reform na poziomie krajowym. Jednak również w społecznościach samorządowych istnieje potencjał do zmiany, która dotyczy podniesienia atrakcyjności oferty kształcenia zarówno w przedszkolach i szkołach, jak i w kształceniu technicznym i branżowym. W celu 6.2 zawiera się ponadto rozwój nowoczesnych metod kształcenia (w tym różnych form edukacji zdalnej). Cel uwzględnia współpracę szkół i placówek oświatowych z lokalnym biznesem, przedsiębiorcami, uczelniami i innymi jednostkami samorządowymi w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Cel 6.2 (w zintegrowaniu z celem 1.1), będzie koncentrował się także na zbieraniu i analizie danych niezbędnych do określenia bieżącego zapotrzebowania rynku pracy, a w efekcie tworzenia nowych kierunków kształcenia zgodnych ze zweryfikowanym zapotrzebowaniem. Niezwykle istotny komponent celu 6.2 stanowi również wspieranie działań na rzecz edukacji dorosłych, które będą wspierać postawę uczenia się przez całe życie.

CEL 6 Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach

6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji

Realizacja atrakcyjnej oferty edukacyjnej nie jest możliwa bez inwestycji w przyjazną i dostępną przestrzeń. Inwestycje w infrastrukturę oświaty, w tym te związane z odpowiednim wyposażeniem pracowni szkolnych, stanowią oś celu 6.3. W ramach tego celu uwaga zwrócona jest na szkołę w szerszym kontekście - nie tylko jako na budynek, w którym świadczona jest oferta edukacyjna, ale także jako centrum aktywności lokalnej społeczności. W cel 6.3 wpisują się działania służące tworzeniu przestrzeni dostępnych dla osób niepełnosprawnych oraz tworzeniu miejsc wspierających naukę dzieci i młodzieży o szczególnych potrzebach.

CEL 7 Metropolia Krakowska zapewniająca mieszkańcom nowoczesne i dostępne usługi społeczne, ceniąca równość i solidarność społeczną

7.1. Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia

Cel zogniskowany jest wokół działań mających przygotować samorządy lokalne na zmiany demograficzne i społeczne, skutkujące m.in. rosnącym zapotrzebowaniem na miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 oraz miejsca opieki i aktywizacji osób starszych. Podniesienie dostępności i jakości oferty usług społecznych, w tym opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, opieki dziennej czy całodobowej dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych oraz usług wytchnieniowych stanowi jedno ze strategicznych wyzwań w perspektywie kolejnego dziesięciolecia.

Podobnie jak system oświaty, system ochrony zdrowia wymaga zasadniczej reformy, która nie pozostaje w rękach samorządu terytorialnego. Dlatego cel 7.1 obejmuje także współpracę gmin w dziedzinie podnoszenia jakości i dostępności usług zdrowotnych oraz zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury ochrony zdrowia, która pozostaje w gestii samorządów. W celu zawierają się także wszelkie działania podejmowane na poziomie ponadlokalnym, które służą przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

7.2 Przyjazne środowisko życia i pracy dla migrantów

Postępujące procesy migracyjne i brak jednoznacznych wytycznych systemowych w tym zakresie sprawia, że samorządy powinny oddolnie, na poziomie lokalnym, projektować działania i planować procesy mające sprzyjać integracji cudzoziemców w społecznościach lokalnych i na lokalnym rynku pracy. Cel 7.2 opiera się na przekonaniu, że optymalnym rozwiązaniem w tym kontekście, jest stworzenie wspólnej i spójnej ponadlokalnej polityki migracyjnej.

7.3 Efektywna współpraca w zakresie polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji

Cel skoncentrowany jest na współpracy gmin Metropolii Krakowskiej w zakresie wypracowania i wdrożenia standardów, czy rekomendacji w zakresie polityki mieszkaniowej. Z uwagi na duże zapotrzebowanie w tym obszarze, cel obejmuje także tworzenie warunków do powstawania nowych mieszkań komunalnych. Dodatkowo, komponentem celu jest podejmowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych (rozumianych w myśl ustawy o rewitalizacji), mających przywracać społeczności lokalnej przestrzeń, które wyznaczono jako zdegradowane w gminnych programach rewitalizacji. Przekształcenia terenów każdorazowo powinny w pierwszej kolejności wpływać na przywracanie ich lokalnej społeczności oraz podnoszenie jakości życia w danym obszarze.

6. Kierunki działania odpowiadające celom szczegółowym - matryca operacyjna

W ramach celów szczegółowych, zdefiniowano kierunki działania, których realizacja ma przyczynić się do ich osiągnięcia. Stanowią one kierunkowe wytyczne względem tego, jakiego typu przedsięwzięcia i projekty powinny być podejmowane, aby zapewnić spełnienie celów założonych w Strategii.

Szczegółowy wykaz projektów i przedsięwzięć, jakie realizowane będą w horyzoncie 2030 roku określać będą dokumenty wdrożeniowe do Strategii, w tym przede wszystkim Plany Działania, które opisano w dalszych rozdziałach.

Na kolejnej stronie zaprezentowano kompleksową matrycę operacyjną Strategii, ze wskazaniem:

- dziedzin współpracy,
- celów głównych,
- celów szczegółowych,
- kierunków działania.

1. Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze

1.1 Wysoka jakość strategicznego zarządzania wzmocniającego relacje wewnętrzne

1.1.1 wzmocnianie partnerstwa gmin Metropolii Krakowskiej na rzecz strategicznego zarządzania w wymiarze ponadlokalnym

1.1.2 zapewnianie wysokiej dostępności rzetelnych i aktualnych danych, w tym przestrzennych

1.1.3 poprawa dostępności cyfrowej usług publicznych

1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy

1.2.1 budowanie trwałych relacji gmin Metropolii Krakowskiej z otoczeniem zewnętrznym w tym z gminami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa

1.2.2 włączanie Metropolii Krakowskiej w sieci współpracy na poziomie krajowym i międzynarodowym

1.2.3 kreowanie wizerunku Metropolii Krakowskiej na zewnątrz

1.3 Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania kadr

1.3.1 rozwój kompetencji kadr gmin Metropolii Krakowskiej, w szczególności w obszarze zarządzania procesami rozwojowymi w skali ponadlokalnej

1.3.2 wzmocnianie kapitału osobowego Biura Metropolii Krakowskiej

1.4 Skuteczne wsparcie gmin w budowaniu wspólnoty lokalnej

1.4.1 promowanie i wdrażanie działań edukacyjnych i informacyjnych dotyczących realizowanych polityk publicznych

1.4.2 wspieranie gmin w zakresie prowadzenia dialogu społecznego i włączania społeczności lokalnych do procesów planowania, wdrażania oraz monitorowania polityk publicznych

2. Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia

2.1 Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający dążenie do neutralności klimatycznej

- 2.1.1 współpraca w zakresie planowania przestrzennego, zgodnego z zapisami modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej oraz jego integracji z planowaniem społeczno-gospodarczym i transportowym
- 2.1.2 rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i retencji, tworzenie nowych terenów zielonych i wysokiej jakości przestrzeni publicznych oraz integracja rozproszonej struktury zieleni w ciągły system
- 2.1.3 działanie na rzecz ochrony korytarzy ekologicznych oraz wspierania bioróżnorodności
- 2.1.4 współpraca w celu przeciwdziałania skutkom zjawisk ekstremalnych
- 2.1.5 podnoszenie jakości systemu gospodarowania wodą, w tym usług w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza

- 2.2.1 efektywne zarządzanie energią, w tym podnoszenie efektywności energetycznej budynków
- 2.2.2 rozwój energetyki rozproszonej i podnoszenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz nowych technologii
- 2.2.3 wdrażanie wspólnych działań i narzędzi służących poprawie jakości powietrza

2.3 Racjonalna gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie surowców

- 2.3.1 wypracowanie i wdrożenie wspólnych standardów i procesów gospodarowania odpadami komunalnymi
- 2.3.2 wypracowanie wspólnej polityki w zakresie minimalizowania ilości odpadów

3. Metropolia Krakowska sprzyjająca aktywnej, ekologicznej i efektywnej mobilności

3.1 Trwała współpraca i skuteczna koordynacja relacji między samorządami oraz zarządcami infrastruktury transportowej i organizatorami transportu

3.1.1 tworzenie warunków do współpracy w zakresie zarządzania transportem na terenie Metropolii Krakowskiej

3.1.2 integracja taryfowa na terenie Metropolii Krakowskiej

3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu

3.2.1 inwestycje i działania na rzecz rozwoju efektywnego, ekologicznego i zintegrowanego transportu

3.2.2 tworzenie dostępnej, zintegrowanej i bezpiecznej infrastruktury pieszo-rowerowej

4. Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy

4.1 Skuteczna współpraca międzysektorowa

4.1.1 wzmocnianie relacji pomiędzy samorządami, a sektorami nauki i biznesu oraz rozwijanie instytucjonalnych form współpracy

4.2 Wysoka konkurencyjność gospodarcza

4.2.1 identyfikacja i rozwój lokalnych specjalizacji gmin

4.2.2 wspólna promocja marki gospodarczej Metropolii Krakowskiej

4.2.3 animowanie lokalnej przedsiębiorczości i innowacyjności firm

4.2.4 podnoszenie jakości i dostępności kapitału ludzkiego na potrzeby rynku pracy

4.3 Kompleksowo zarządzane tereny inwestycyjne

4.3.1 poprawa dostępności terenów inwestycyjnych

4.3.2 wzrost jakości zarządzania terenami inwestycyjnymi, w tym Strefami Aktywności Gospodarczej

4.3.3 nawiązywanie współpracy międzysektorowej na rzecz promocji oferty inwestycyjnej

5. Metropolia Krakowska inspirująca, czerpiąca z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazująca na sieciach współpracy

5.1 Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców

- 5.1.1 prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych w zakresie oferty czasu wolnego, w tym poprzez tworzenie zintegrowanej i atrakcyjnej oferty turystycznej oraz rozpraszanie ruchu turystycznego
- 5.1.2 prowadzenie działań mających na celu współpracę w tworzeniu wspólnej oferty czasu wolnego, oraz edukacji kulturalnej na rzecz budowania kapitału społecznego
- 5.1.3 budowanie sieci współpracy i partnerstw ponadlokalnych wśród instytucji kultury i podmiotów działających w tym sektorze dla wzmocnienia potencjału i konsolidacji działań

5.2 Wysoka jakość i dostępność wielofunkcyjnej infrastruktury czasu wolnego

5.2.1 inwestycje w rozwój i wyposażenie infrastruktury czasu wolnego

5.2.2 podejmowanie działań na rzecz ochrony i adaptacji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru

6. Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach

6.1 Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji

6.1.1 stworzenie sieci inspiracji i wymiany wiedzy między pracownikami oświaty

6.1.2 podejmowanie wspólnych działań w zakresie doskazywania i motywowania nauczycieli

6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy

6.2.1 podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia kompetencji i formowania postaw dzieci i młodzieży

6.2.2 podejmowanie działań na rzecz poprawy wizerunku kształcenia technicznego i branżowego

6.2.3 wspieranie i wdrażanie działań w zakresie edukacji dorosłych

6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji

6.3.1 inwestycje w rozwój i wyposażenie infrastruktury oświaty, w tym w zakresie dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami

7. Metropolia Krakowska zapewniająca mieszkańcom nowoczesne i dostępne usługi społeczne, ceniąca równość i solidarność społeczną

7.1 Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia

- 7.1.1 wspieranie gmin w prowadzeniu działań na rzecz poprawy jakości i dostępności usług społecznych, w tym związanych z opieką nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi
- 7.1.2 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- 7.1.3 rozwój infrastruktury i wspieranie opieki nad dziećmi do lat 3
- 7.1.4 podnoszenie jakości i dostępności usług opieki zdrowotnej w tym poprzez inwestycje w infrastrukturę

7.2 Przyjazne środowisko życia i pracy dla migrantów

7.2.1 stworzenie i wdrażanie metropolitalnej polityki migracyjnej

7.3 Efektywna współpraca w zakresie polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji

7.3.1 rozwój aktywnej polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji na poziomie ponadlokalnym

7. Plany Działań i projekty strategiczne

Szczegółowy wykaz projektów i przedsięwzięć, jakie realizowane będą w horyzoncie 2030 roku określać będą **Plany Działania**. Będą one stanowiły dokumenty wdrożeniowe do strategii, które poza wykazem projektów i przedsięwzięć o którym mowa powyżej, określą m.in. precyzyjne wartości wskaźników, katalog partnerów, z którymi należy zawiązać współpracę oraz zaangażowane w realizację Planu komisje i fora tematyczne. Dodatkowe informacje na temat Planów Działania zawiera rozdział System realizacji. **Poniżej zamieszczono listę Planów Działania, planowanych do wypracowania i wdrożenia w ramach każdej z 7 dziedzin współpracy.**

Dodatkowo, ramach prac nad Strategią zdefiniowano typy oraz wiązki projektów, których wdrożenie ma przyczynić się do realizacji celów. **Poniżej opisano najważniejsze z nich.**

Inteligentne zarządzanie

Szacowana wartość inwestycji:

250 mln zł (z wyłączeniem Strategii ZIT, na którą złożą się także projekty z innych dziedzin)

- Projekt wspólny - Stworzenie Obserwatorium metropolitalnego oraz współpraca na rzecz rozwoju Banku Informacji o Mieście i Metropolii.
- Wiązka projektów - Budowa wielofunkcyjnych, inteligentnych obiektów administracji publicznej.
- Wiązka projektów na rzecz poprawy dostępności i jakości e-usług świadczonych dla odbiorców usług publicznych (mieszkańców, przedsiębiorców, itp.).
- Wiązka projektów na rzecz transformacji cyfrowej gmin i wzrostu wykorzystania innowacyjnych technologii w administracji.
- Wiązka projektów związanych z nawiązywaniem relacji i współpracy z otoczeniem zewnętrznym, w tym z gminami Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa oraz kreowaniem wizerunku Metropolii Krakowskiej wewnątrz gmin członkowskich i na zewnątrz.
- Wiązka projektów dot. programów szkoleniowych dla pracowników administracji lokalnej w obszarach wymagających wzmocnienia kompetencji, w tym zwłaszcza kompetencji przyszłości.
- Wiązka projektów dot. partycypacji społecznej w procesach prowadzonych przez gminy Metropolii Krakowskiej.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

- 1.1 Utworzenie Obserwatorium metropolitalnego oraz rozwój Banku Informacji o Mieście i Metropolii.
- 1.2 Plan rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie cyfryzacji i e-usług publicznych.
- 1.3 Plan rozwoju współpracy Metropolii Krakowskiej z otoczeniem zewnętrznym, w tym z gminami MOF, oraz kreowania jej wizerunku.
- 1.4 Plan rozwoju i doskonalenia kadr Metropolii Krakowskiej.
- 1.5 Plan wspierania procesów partycypacyjnych w gminach Metropolii Krakowskiej.
- 1.6 Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - dokument przekrojowy dla dziedzin wybranych w toku negocjacji w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Środowisko i przestrzeń

Szacowana wartość inwestycji:
2 700 mln zł

- Projekt wspólny - Opracowanie Planu działań w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu (strategii proklimatycznej) dla Metropolii Krakowskiej.
- Wiązka projektów z zakresu adaptacji do zmian klimatu.
- Wiązka projektów w zakresie spójnej edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Metropolii Krakowskiej.
- Projekt wspólny - Stworzenie systemu monitorowania zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej.
- Wiązka projektów dot. głębokiej termomodernizacji budynków prywatnych, użyteczności publicznej oraz stanowiących mieszkaniowy zasób gmin.
- Wiązka projektów dot. instalacji OZE w budynkach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej.
- Wiązka projektów dot. likwidacji emisyjnych źródeł ciepła.
- Wiązka projektów dot. eliminacji zanieczyszczeń z sektora transportu i przemysłu.
- Projekt wspólny - Stworzenie mapy potencjału płytkiej geotermii dla obszaru Metropolii Krakowskiej.
- Projekt wspólny - Stworzenie mapy potencjału solarnego dla obszaru Metropolii Krakowskiej.

- Wiązka projektów dot. inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami, w tym budowa i rozbudowa PSZOK.
- Projekt wspólny: Wypracowanie wspólnej polityki i standardów gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Wiązka projektów dot. gospodarowania odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami zawierającymi azbest.
- Projekt wspólny: Opracowanie Planu w zakresie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ) na terenie Metropolii Kakowskiej.
- Wiązka projektów dot. gospodarowania wodami opadowymi, tworzenia i rozwoju zielonych terenów publicznych, ochrony i zagospodarowania parków rzecznych.
- Wiązka projektów dot. rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w tym do gospodarowania osadami ściekowymi.
- Projekty eksperymentalne i pilotażowe.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

2.1 Plan rozwoju współpracy i inwestycji na rzecz adaptacji do zmian klimatu.

2.2 Plan rozwoju edukacji ekologicznej.

2.3 Plan rozwoju współpracy w zakresie zagospodarowania przestrzennego.

2.4 Plan rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE.

2.5 Plan poprawy jakości powietrza w Metropolii Krakowskiej.

2.6 Plan rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

2.7 Plan rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym.

2.8 Plan wdrożenia rozwiązań opartych na środowisku oraz cennych walorach przyrodniczych i rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury.

Mobilność

Szacowana wartość inwestycji:
2 200 mln zł

- Wiązka projektów inwestycyjnych, wynikających z Planu Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej, w tym:
  - budowa i rozbudowa parkingów P+R oraz B+R,
  - budowa i rozbudowa dróg dla rowerów, jako części spójnego systemu,
  - realizacja projektów w zakresie bezpiecznej ostatniej mili, w tym modernizacja przystanków,
  - zakup ekologicznego taboru (tramwajowego oraz autobusowego),
  - realizacja projektów z zakresu elektromobilności.
- Wiązka projektów dotyczących spójnej komunikacji w zakresie mobilności skierowanej do mieszkańców Metropolii Krakowskiej.
- Projekt wspólny dotyczący prowadzenia badań transportu zbiorowego, w tym badania napętnień w pojazdach komunikacji zbiorowej oraz badania w zakresie preferencji i potrzeb transportowych mieszkańców.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

3.1 Stworzenie Planu Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej.

3.2 Plan komunikacji z mieszkańcami w zakresie mobilności.

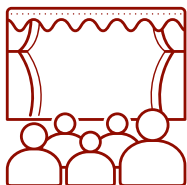
Gospodarka

Szacowana wartość inwestycji:
385 mln zł

- Projekt wspólny dotyczący rozwoju promocji gospodarczej obszaru Metropolii Krakowskiej i wdrożenia modelu rozwoju gospodarczego obszaru.
- Projekt wspólny dot. rozwoju kadr urzędów odpowiedzialnych za promocję gospodarczą i współpracę z przedsiębiorstwami.
- Wiązka projektów dot. tworzenia, rozbudowy i poprawy dostępności terenów inwestycyjnych, w tym Stref Aktywności Gospodarczej.
- Wiązka projektów dot. tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

4. Plan rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie rozwoju gospodarczego Metropolii Krakowskiej oraz rozwoju działań na rzecz adaptacji kadr do rynku pracy.

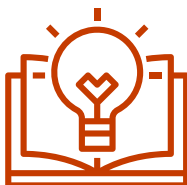
Kultura czasu wolnego

Szacowana wartość inwestycji:
550 mln zł

- Wiązka projektów dot. renowacji oraz rewitalizacji obiektów materialnego dziedzictwa kulturowego.
- Wiązka projektów dot. tworzenia i modernizacji wielofunkcyjnych obiektów, w których świadczona jest oferta czasu wolnego.
- Wiązka projektów miękkich w zakresie budowania atrakcyjnej oferty czasu wolnego, w tym we współpracy z podmiotami zewnętrznymi.
- Projekt wspólny - Stworzenie i rozbudowa ponadlokalnego informatora w zakresie oferty czasu wolnego.
- Projekt wspólny - Stworzenie i rozbudowa ponadlokalnego informatora o atrakcjach i bogactwie przyrodniczym Metropolii Krakowskiej pod kątem turystyki jednodniowej i weekendowej.
- Projekt wspólny - Stworzenie programu na rzecz budowania sieci współpracy i partnerstw ponadlokalnych wśród instytucji kultury i podmiotów działających w tym sektorze dla wzmocnienia potencjału i konsolidacji ich działań.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

5. Plan rozwoju oferty czasu wolnego na terenie Metropolii Krakowskiej.

Edukacja

Szacowana wartość inwestycji:
605 mln zł

- Wiązka projektów dot. budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury oświatowej oraz wyposażenia szkół i przedszkoli.
- Projekt wspólny - Stworzenie platformy współpracy szkół zawodowych, uczniów oraz pracodawców.
- Projekt wspólny - Stworzenie i rozwój ponadlokalnego programu edukacyjnego, rozwijającego kompetencje kluczowe, w tym niezbędne na rynku pracy.
- Wiązka projektów miękkich w zakresie budowania atrakcyjnej oferty edukacyjnej oraz podnoszenia kompetencji kadr oświaty, w tym projektów międzynarodowych.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

6. Plan podnoszenia jakości kształcenia i zarządzania oświatą.

Usługi społeczne

Szacowana wartość inwestycji:
700 mln zł

- Wiązki projektów dot. budowy, rozbudowy, modernizacji i doposażenia podmiotów leczniczych, w tym szpitali i placówek podstawowej opieki zdrowotnej.
- Wiązka projektów dot. wdrażania programów/projektów profilaktycznych w zakresie zdrowia, w tym psychicznego.
- Wiązka projektów dot. realizacji działań aktywizujących seniorów.
- Wiązka projektów dot. modernizacji istniejących i tworzenia nowych miejsc opieki oraz podnoszenia dostępności usług dla osób starszych i niesamodzielnych.
- Wiązka projektów dot. oferty kształcenia specjalnego dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dzieci i młodzieży, w tym wsparcie osób niepełnosprawnych na rynku pracy.
- Wiązka projektów dot. tworzenie i rozwoju miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.
- Projekt wspólny - Wypracowanie założeń ponadlokalnej polityki migracyjnej, w tym standardów obsługi cudzoziemców na terenie Metropolii Krakowskiej.
- Wiązka projektów dot. budowy, rozbudowy i modernizacji zasobu mieszkaniowego gmin.
- Wiązka projektów dot. rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni publicznych.
- Projekty innowacyjne i eksperymentalne w zakresie usług społecznych.

Dokumenty wdrożeniowe - Plany Działania:

7.1 Plan podnoszenia jakości i dostępności usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych, w tym wspierania profilaktyki, przy uwzględnieniu współpracy międzygminnej.

7.2 Plan podnoszenia dostępności opieki nad dziećmi do lat 3.

7.3 Plan współpracy w obszarze polityki migracyjnej.

7.4 Plan rozwoju współpracy w zakresie polityki mieszkaniowej i rewitalizacji przestrzeni.

8. Spójność z celami Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”

Cały obszar Metropolii Krakowskiej (15 gmin) zawiera się w optymalnym zasięgu MOF, wyznaczonym w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030, a partnerstwo między gminami Metropolii Krakowskiej ma zinstytucjonalizowaną formę, popartą silną wolą współpracy. Ponadto oba dokumenty wykazują spójność celów:

CELE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Małopolskie

CEL: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie

Gospodarka

CEL: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka

Klimat i środowisko

CEL: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej

Zarządzanie strategiczne rozwojem

CEL: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030

Rozwój zrównoważony terytorialnie

CEL: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach

CELE STRATEGII METROPOLIA KRAKOWSKA 2030

Cel 6. Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach

Cel 7. Metropolia Krakowska zapewniająca mieszkańcom nowoczesne i dostępne usługi społeczne, ceniąca równość i solidarność społeczną

Cel 4. Metropolia Krakowska innowacyjna i konkurencyjna, kreująca trwałe relacje w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy

Cel 2. Metropolia Krakowska przyjazna środowisku, zorientowana na neutralność klimatyczną, zapewniająca wysoką jakość życia

Cel 3. Metropolia Krakowska sprzyjająca aktywnej, ekologicznej i efektywnej mobilności

Cel 1. Metropolia Krakowska inteligentnie zarządzana, oparta na partnerstwie i zaangażowanej kadrze

Cel 5. Metropolia Krakowska inspirująca, czerpiąca z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazująca na sieciach współpracy

9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej

CZĘŚĆ 1: INFORMACJE OGÓLNE ORAZ TRYB I SPOSÓB TWORZENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ METROPOLII KRAKOWSKIEJ

- I. Wstęp
- II. Prace nad przygotowaniem modelu wraz z wnioskami
- III. Płaszczyzny współpracy i powiązania poza obszarem Metropolii Krakowskiej
- IV. Cele rozwoju oraz wytyczne do sposobu ich uwzględnienia w polityce przestrzennej gmin

CZĘŚĆ 2: ZASADY KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

- V. Zasady kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej
- VI. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej
- VII. Rekomendacje dla obszarów siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej
- VIII. Obszary strategicznej interwencji (OSI)

CZĘŚĆ 3: REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINACH METROPOLII KRAKOWSKIEJ

- IX. Identyfikacja obszarów kluczowych: konflikty przestrzenne i potencjały przestrzenne
- X. Rekomendacje standardów dostępności
- XI. Rekomendacje standaryzacji zapisów
- XII. Rekomendacje do ustaleń

CZĘŚĆ 1: INFORMACJE OGÓLNE ORAZ TRYB I SPOSÓB TWORZENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ METROPOLII KRAKOWSKIEJ

I. Wstęp

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z rekomendacjami do prowadzenia polityki przestrzennej, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, jest jednym z kluczowych elementów **Strategii Metropolia Krakowska 2030**.

Model proponuje ukierunkowanie rozwoju obszaru na zapewnienie wysokiego standardu jakości życia i dostępności usług publicznych, wyróżniających się na tle europejskim, dających poczucie bezpieczeństwa oraz oferujących możliwości wszechstronnego rozwoju.

Podstawowym celem wszystkich zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej jest osiągnięcie rozwoju w siedmiu dziedzinach współpracy metropolitalnej: **inteligentne zarządzanie, środowisko i przestrzeń, mobilność, gospodarka, kultura czasu wolnego, edukacja oraz usługi społeczne**. Pozwoli to na integralne ujęcie społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, ekologicznych i funkcjonalno-przestrzennych aspektów rozwoju 15 gmin wchodzących w skład Metropolii Krakowskiej tj.: Kraków, Biskupice, Czernichów, Igołomia–Wawrzeńczyce, Kocmyrzów–Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Niepołomice, Skawina, Świątniki Górne, Wieliczka, Wielka Wieś, Zabierzów oraz Zielonki.

II. Prace nad przygotowaniem modelu wraz z wnioskami

Opracowanie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, szczególnie dla obszaru obejmującego wiele jednostek samorządowych o różnym charakterze, różnej skali wyzwań przestrzennych oraz różnym poziomie zarządzania przestrzenią, wymaga przede wszystkim poszukiwania wspólnych zadań, które dodatkowo będą miały charakter ponadlokalny i docelowo będą prowadziły do osiągnięcia celów Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Cele te zostały zarysowane jako wynik wieloaspektowej diagnozy sporządzonej na potrzeby Strategii Metropolia Krakowska 2030. Efektywność wspólnej pracy oraz jakość wypracowanych rozwiązań, to podstawowy punkt wyjścia jaki został postawiony przed przystąpieniem do prac nad modelem.

Dla osiągnięcia powyższych priorytetów wybrano warsztatową formę pracy nad modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, do której zostali zaproszeni przedstawiciele samorządów oraz pracownicy merytoryczni wszystkich gmin Metropolii Krakowskiej. Mając na uwadze całą Metropolię Krakowską, poszczególne zagadnienia omawiane i dyskutowane były w mniejszych zespołach – łączących gminy sąsiadujące ze sobą. Istotą tych działań było stopniowe – z warsztatu na warsztat – dochodzenie do zbudowania istoty modelu łączącego wyzwania z oczekiwaniami.

Jednym z pierwszych etapów działań było przedstawienie scalonych dokumentów planistycznych i zgromadzonych danych przestrzennych. Przedstawiciele poszczególnych samorządów rozmawiali o kluczowych funkcjach terenu, w tym m.in. o obszarach zielonych, terenach rolnych, a także obszarach wód powierzchniowych, znajdujących się głównie na stykach gmin.

Efektom prac warsztatowych było wypracowanie propozycji funkcji poszczególnych terenów mających fundamentalne znaczenie dla budowy zrównoważonego, zielonego obszaru Metropolii.

Angażującym dla uczestników warsztatów tematem były plany budowy ciągów komunikacyjnych. Analiza aktualnej sytuacji wykazała konieczność weryfikacji planów pod kątem ich spójności oraz ciągłości w poszczególnych gminach. Omówiono także rolę transportu publicznego oraz najważniejsze planowane inwestycje komunikacyjne obejmujące m.in. parkingi P+R oraz ścieżki pieszo-rowerowe.

Przeanalizowane zostały główne miejsca koncentracji działalności gospodarczej oraz aktualne i planowane obszary Stref Aktywności Gospodarczej (SAG) i Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE).

Wyzwaniem stało się przestrzenne rozmieszczenie inwestycji planowanych do realizacji w Strategii Metropolia Krakowska 2030. Co ważne, przedsięwzięcia te rozpatrywano w kategoriach siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej, które znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumencie strategicznym. Analizy przeprowadzane na projekcie modelu umożliwiły też pokazanie skali interwencji, jakie mogą zostać zrealizowane w formie np. wiązek projektów ponadlokalnych.

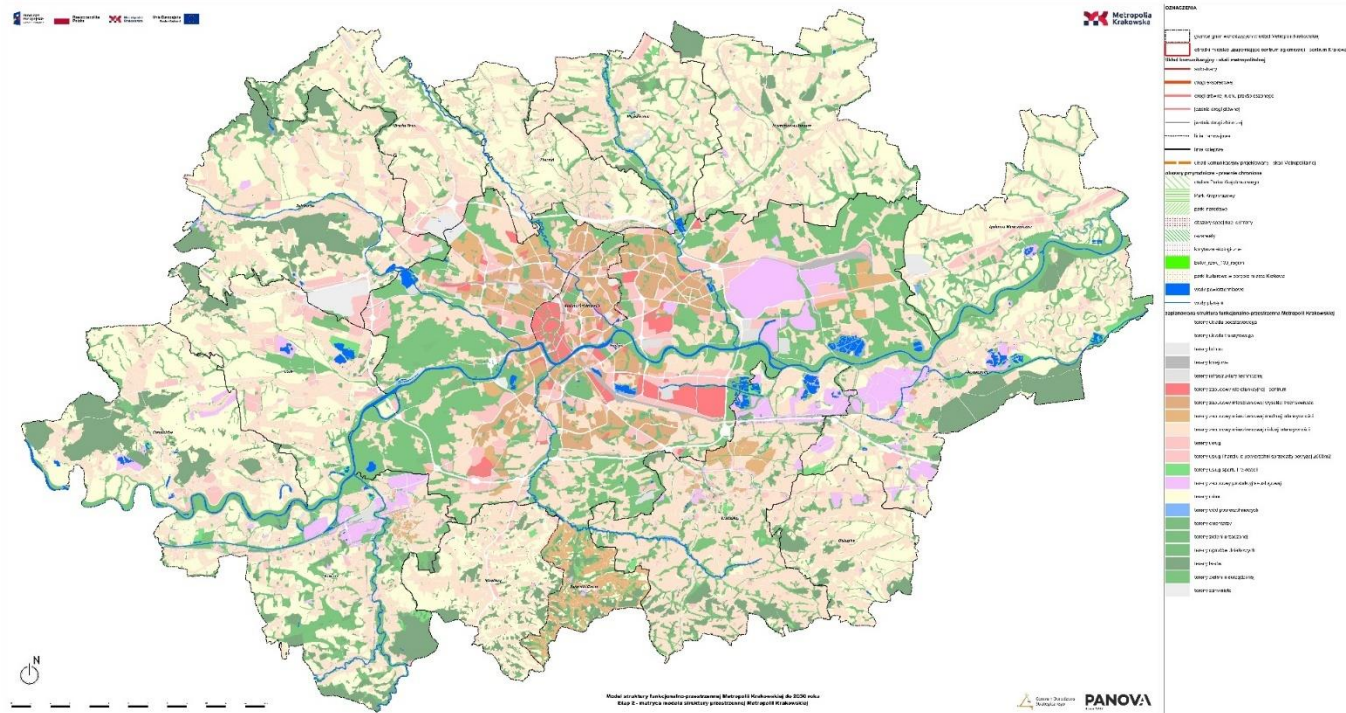
Warsztatowa forma pracy pozwoliła na zobrazowanie skali niezbędnych poziomów integracji działań w Metropolii Krakowskiej: począwszy od wspólnego systemu informacji przestrzennej, który dostarczałby jednolitych i obiektywnych danych dla całego obszaru metropolitalnego, kończąc na przebiegach liniowych najważniejszych układów komunikacyjnych.

Poniżej zamieszczone zostały przykładowe plansze tematyczne, które zostały wykorzystane w pracy warsztatowej.

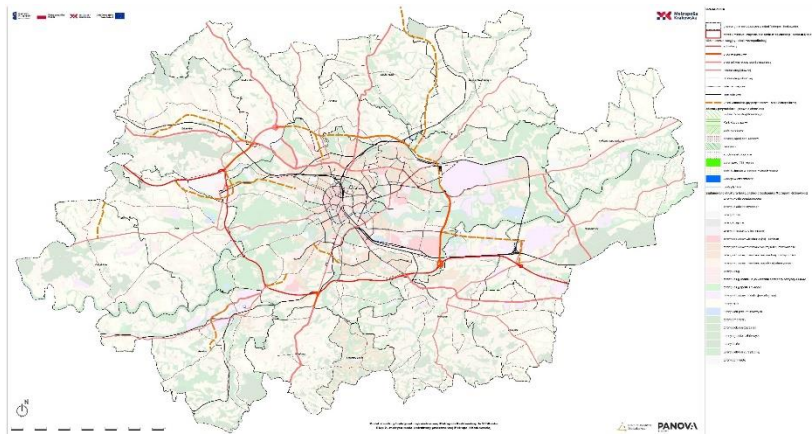
Partycypacyjne opracowanie projektu modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej pozwoliło otrzymać dokument, który będzie realnym wsparciem dla planowania strategicznego i przestrzennego w gminach Metropolii Krakowskiej.

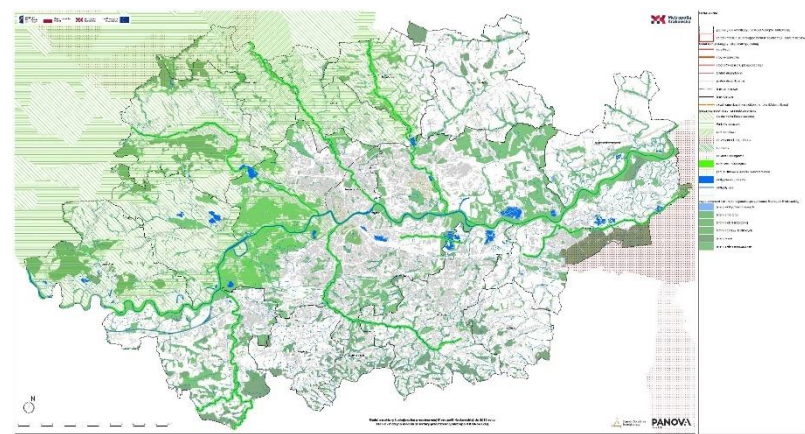
Scalone przeznaczenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Metropolii Krakowskiej

Istniejące i projektowane układy komunikacyjne w obszarze Metropolii Krakowskiej

Zasoby przyrodnicze, w tym obszary objęte ochroną prawną w obszarze Metropolii Krakowskiej

III. Płaszczyzny współpracy i powiązania poza obszarem Metropolii Krakowskiej

Metropolia Krakowska stanowi istotny obszar rozwoju w kontekście międzynarodowym, krajowym i lokalnym. Kluczowa dla skuteczności rozwoju jest budowa sieci współpracy zarówno pomiędzy jednostkami wewnątrz obszaru Metropolii, jak i rozbudowa sieci partnerstw z podmiotami zewnętrznymi.

Celowe jest zatem budowanie:

1. relacji lokalnych:

- 1) z najbliższym otoczeniem – gminami należącymi do MOF (Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa) – zacieśnianie współpracy w dziedzinach, które stanowią cele rozwoju Metropolii Krakowskiej i są spójne ze strategiami rozwoju i politykami przestrzennymi tych gmin,
  - 2) z dalszym otoczeniem – ośrodkami, które charakteryzuje wysoki poziom powiązań, w szczególności gospodarczych, mobilnościowych czy oferty czasu wolnego z Metropolią Krakowską,
2. w dalszej kolejności rozwijanie relacji ponadregionalnych i międzynarodowych – z sąsiednimi aglomeracjami, stanowiącymi duże ośrodki rozwoju.

Warto na bieżąco tworzyć nowe powiązania i obszary współpracy, zgodnie z zapisami celu szczegółowego 1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy.

IV. Cele rozwoju oraz wytyczne do sposobu ich uwzględnienia w polityce przestrzennej gmin Metropolii Krakowskiej.

1. Cele rozwoju Metropolii Krakowskiej określone w Strategii Metropolia Krakowska 2030 zakładają:

- 1) inteligentne zarządzanie, oparte na partnerstwie i zaangażowanej kadrze,
- 2) działania przyjazne środowisku, zorientowanie na neutralność klimatyczną, zapewnienie wysokiej jakości życia,
- 3) sprzyjanie aktywnej, ekologicznej i efektywnej mobilności,
- 4) innowacyjność i konkurencyjność, kreowanie trwałych relacji w sieci wiodących ośrodków gospodarczych Europy,
- 5) inspirowanie, czerpanie z różnorodności i lokalnych potencjałów, bazowanie na sieciach współpracy,
- 6) sprzyjanie skutecznej, włączającej edukacji, opartej na twórczych relacjach,
- 7) zapewnienie mieszkańcom nowoczesnych i dostępnych usług społecznych, ceniecie równości i solidarności społecznej.

Celom tym zostało przyporządkowane graficzne przedstawienie elementów przestrzennych odpowiadających dziedzinom kluczowym dla rozwoju gmin należących do Metropolii Krakowskiej.

2. Wytyczne do sposobu uwzględnienia celów rozwoju w polityce przestrzennej gmin.

Polityka przestrzenna gmin Metropolii Krakowskiej powinna dążyć do:

- 1) kształtowania docelowego wspólnego modelu struktury osadniczej, poprzez utrzymanie modelu rozwoju dośrodkowego, w którym Kraków pełni rolę ośrodka wiodącego, a pozostałe gminy Metropolii wzajemnie uzupełniają się, z zachowaniem specyfiki wynikającej z ich funkcji, położenia, topografii terenu, ukształtowanych

- struktur osadniczych oraz walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych tworząc wielośrodkowy obszar metropolitalny;
- 2) modelu struktury osadniczej Metropolii zgodnego z polityką zrównoważonego rozwoju i prowadzenia polityk: demograficznej, społecznej, komunikacyjnej, infrastrukturalnej, rynku usług oraz rynku pracy, spójnych z polityką ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego;
  - 3) kształtowania założeń społeczno-demograficznych, wskazujących jako priorytet wykreowanie wysokiego standardu jakości życia w Metropolii, realizowanych poprzez podniesienie walorów przestrzennych, technicznych i socjalnych istniejących zasobów zabudowy mieszkaniowej i usługowej, szczególnie zabudowy związanej z migracjami wewnętrznymi i nowymi miejscami pracy oraz maksymalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, a także wspieranie i aktywizowanie społeczności zamieszkującej gminy Metropolii w zakresie kształtowania silnych więzi sąsiedzkich i kulturowych oraz związków z miejscem zamieszkania:
    - a) stworzenie przestrzeni publicznych odpowiadających potrzebom gmin, powiązanych strukturalnie i funkcjonalnie z przestrzeniami publicznymi Krakowa oraz z systemem przyrodniczo-rekreacyjnym w obszarze Metropolii,
    - b) stworzenie spójnego systemu transportu zbiorowego integrującego różne formy, którego efektywność stanie się konkurencyjna dla podróży samochodem na kierunkach *dom-szkoła-praca-dom*,
    - c) zwiększenie oferty edukacyjnej i wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej oraz związanej z opieką senioralną i dzieci do lat 3, z dostosowaniem do polityki mieszkaniowej i transportowej,
    - d) podniesienie jakości powietrza poprzez promowanie infrastruktury technicznej w oparciu o odnawialne źródła energii oraz działania zwiększające efektywność energetyczną;
  - 4) wzmocnienia istniejących ośrodków usługowych i produkcyjnych (stref aktywności gospodarczej) i utrzymanie ich na pozycji podstawowego miejsca pracy dla możliwie największej grupy mieszkańców Metropolii – wsparcie na płaszczyznach poza planistycznych;
  - 5) wykształcenia drogowego układu komunikacyjnego, spójnego z modelem dośrodkowym struktury osadniczej – wykształcenie trójstopniowego modelu układu drogowo-ulicznego, zapewniającego:
    - a) obsługę tranzytową – połączenia krajowe i międzynarodowe,
    - b) obsługę realizowaną układami obwodnic dla ruchu wewnątrz metropolitalnego i ponad metropolitalnego (wojewódzkiego),
    - c) obsługę poszczególnych jednostek osadniczych – układ stanowiący sieć relacji wewnątrz metropolitalnych (w oparciu o układ dróg powiatowych);
  - 6) wykształcenia kolejowego układu komunikacyjnego, realizującego metropolitalną politykę i stanowiącego uzupełnienie systemu transportu zbiorowego;
  - 7) stworzenia systemu transportu zbiorowego w oparciu o układy komunikacyjne: drogowy, kolejowy, tramwajowy i rowerowy, zapewniającego możliwość poruszania się zarówno w układzie dośrodkowym (spójnym z modelem struktury osadniczej), jak i obwodowym (stanowiącym obwodnice Krakowa oraz układ łączący poszczególne gminy Metropolii);
  - 8) wyznaczenia terenów mieszkaniowych z uwzględnieniem, iż nowa zabudowa:

- a) powinna w pierwszej kolejności być realizowana w zasięgu dostępu systemu transportu zbiorowego i tworzyć strukturę wielofunkcyjną, to jest zabudowę mieszkaniową zintegrowaną z nieuciążliwymi usługami, z łatwo dostępnymi miejscami rekreacji i wypoczynku oraz z obszarem przestrzeni publicznych, tworząc tak zwane „zwarte miasto”¹;
  - b) realizowana poza obszarami o dużej intensywności powinna dążyć do rozgęszczania zabudowy: zapewniania niższej intensywności i zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, mającej na celu podwyższanie warunków zamieszkania i uwzględniania walorów środowiskowych, kulturowych i krajobrazowych Metropolii;
  - c) powinna być lokalizowana w oparciu o zasięg wynikający z bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę (opracowanych na potrzeby studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin), lub wynikający z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – co zapobiegnie niekorzystnemu zjawisku eksurbanizacji² i fragmentacji obszarów niezurbanizowanych;
- 9) wskazania terenów usługowych i usługowo-produkcyjnych oraz nowych form działalności gospodarczej, zbieżnych z możliwościami terenowymi Krakowa i gmin Metropolii, zmieniającym się rynkiem osób czynnych zawodowo, przy czym preferowanymi formami powinny być parki technologiczne, strefy aktywności gospodarczej, integrujące funkcje produkcyjne, logistyczne i usługowe wysokich technologii;
- 10) ochrony środowiska przyrodniczego, która powinna dążyć do:
- a) identyfikacji nie objętych ochroną obszarów zieleni, w skali całej Metropolii, która pozwoli na wykorzystanie ich roli w poprawie jakości i warunków życia poprzez utworzenie ciągłego systemu obszarów niezabudowanych o dobrej dostępności z każdego zurbanizowanego rejonu Krakowa i gmin ościennych i powiązaniu ich z obszarem przestrzeni publicznych oraz z terenami rekreacyjnymi w Metropolii i gminach sąsiednich,
  - b) utrzymania ciągłości obszarów zieleni znajdujących się w obszarze Metropolii oraz wskazania terenów do uzupełnienia metropolitalnego systemu przyrodniczego,
  - c) zaproponowania przeznaczenia rekreacyjnego lub sportowego dla obszarów zadrzewionych i zieleni nieurządzonej – podporządkowanego utrzymaniu zieleni

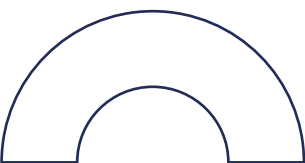
---

¹ „[...] do głównych cech charakteryzujących miasto zwarte zaliczyć należy wysoką gęstość zabudowy z niskim udziałem domów jednorodzinnych, i to nie tylko w samym mieście, ale także na terenach podmiejskich, oraz wielofunkcyjność dzielnic i osiedli. Celem jest bowiem ograniczanie inwazji terenów zabudowanych na wolne od zabudowy obszary, poprawa dostępności lokalnych usług oraz zapewnienie efektywności transportu publicznego (Frey 1999). Zasadniczo przyjmuje się, że wysoka gęstość zaludnienia sprawia, że odległości i czasy przejazdu między obszarami funkcjonalnymi miasta ulegają skróceniu, w efekcie czego zmniejsza się zapotrzebowanie na transport prywatny, a większe są szanse na upowszechnienie bardziej zrównoważonych form transportu (transport publiczny, pieszy, rowerowy). Zwarta forma przyczynia się tym samym do realizacji podstawowych celów zrównoważonego rozwoju, takich jak zmniejszenie zużycia energii, mniejsza emisja zanieczyszczeń, mniejsze natężenie hałasu, lepsze wykorzystanie przestrzeni już wcześniej zainwestowanych (typu brownfield), bardziej sprawiedliwy, dostęp do usług dla osób nieposiadających samochodu itp.”, Newman, Kenworthy 1989, Næss, Sandberg, Røe 1996, Næss 1997, Mierzejewska 2006, Jenks, Jones 2010

² eksurbanizacja (z ang. „urban sprawl”) – „rozlewanie się” zabudowy – zjawisko niekontrolowanego wzrostu miast i zajmowania terenów podmiejskich i wsi pod nowe osiedla mieszkaniowe, powodująca wyludnienie i degradację centralnych części miejscowości w przeciwieństwie do suburbanizacji, która jest zjawiskiem mogącym podlegać kontroli przestrzennej (w dokumentach planistycznych)

i wykreowaniu przestrzeni publicznych, służących rekreacji codziennej i weekendowej;

- 11)** ochrony zasobów środowiska kulturowego, wskazujących konieczność wypracowania wytycznych ochrony zabytków oraz dóbr kultury współczesnej uwzględniającej ich historyczny rodowód i możliwości zagospodarowania – zwiększenia ich roli w metropolitalnym systemie ruchu turystycznego i wypoczynku weekendowego;
- 12)** rozwoju infrastruktury technicznej w powiązaniu z rozwojem zabudowy i z uwzględnieniem potrzeb zapewnienia bezpieczeństwa oraz wyrównania dysproporcji w ilości i jakości obsługi w poszczególnych rejonach Metropolii.

CZĘŚĆ 2: ZASADY KSZTAŁTOWANIA STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

V. Zasady kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej jako niezbędne do kształtowania polityki rozwoju wskazuje się:

- 1. Zasady kształtowania:** sieci osadnictwa, sieci usług publicznych, strategicznych stref gospodarczych, przestrzeni służącej turystyce i rekreacji:
  - 1)** kreowanie obszarów centralnych gmin na obszary koncentracji wielofunkcyjnych strategicznych obszarów związanych z usługami publicznymi oraz przestrzeniami publicznymi;
  - 2)** wzmacnianie istniejących i kreowanie nowych wielofunkcyjnych obszarów mieszkaniowo-usługowych i usługowych o potencjale centrotwórczym, charakteryzujących się wysoką jakością rozwiązań przestrzennych, w tym w zakresie przestrzeni publicznych (ośrodki centrotwórcze i krystalizujące strukturę Metropolii Krakowskiej, w tym zlokalizowane w Krakowie: Centrum Krakowa, Kraków Nowe Miasto Płaszów-Rybitwy, Nowa Huta, Nowa Huta Przyszłości, Kraków Airport Balice, rejon ul. Bora Komorowskiego, Bonarka oraz zlokalizowane poza Krakowem ośrodki wiodące: Skawina, Wieliczka, Niepołomice, Kocmyrzów-Luborzycza i Zabierzów);
  - 3)** koncentrowanie funkcji produkcyjno-usługowych, w tym lokalizowanie stref aktywności gospodarczej na obszarach wzmacniania potencjału gospodarczego Metropolii;
  - 4)** wypracowanie wspólnej polityki przestrzennej w zakresie integracji przeznaczeń, zasad zabudowy i zagospodarowania terenów oraz systemów komunikacji i infrastruktury technicznej w odniesieniu do wyznaczonych na stykach gmin obszarów współpracy mające na celu wykorzystanie ich potencjału i zapobiegania konfliktom przestrzennym;
  - 5)** wypracowanie wspólnej polityki mieszkaniowej:
    - a)** przeciwdziałanie „rozlewaniu się” zabudowy, w szczególności w terenach współpracy w zakresie planowania przestrzennego (w terenach przygranicznych Metropolii - pomiędzy poszczególnymi gminami i w sąsiedztwie Krakowa) oraz w wyznaczonym obszarze współpracy w zakresie przeciwdziałania intensywnej suburbanizacji jako skutek migracji z obszaru miasta Krakowa,
    - b)** wypracowanie wytycznych planistycznych zapobiegających „rozlewaniu się” zabudowy mieszkaniowej na istniejące tereny otwarte nieobjęte planami miejscowymi a już wskazane do zabudowy w aktualizowanych studiach uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego, stanowiących potencjał krajobrazowy i zdrowotny dla Metropolii (np. poprzez wykorzystanie prawa miejscowego, w ustaleniach którego wskaźniki powierzchni biologicznie czynnych i wskaźniki intensywności zabudowy powinny być dostosowywane do polityki przestrzennej Metropolii),
    - c)** prowadzenie monitoringu na poziomie metropolitalnym realizacji planów miejscowych, w których wyznaczone tereny mieszkaniowe mogą powodować nadmierną intensyfikację zabudowy przy jednoczesnym braku wystarczającej infrastruktury komunikacyjnej i infrastruktury technicznej,
    - d)** uruchomienie mechanizmów pozwalających na koncentrację zabudowy w zasięgu systemu transportu zbiorowego (z uwzględnieniem istniejących i planowanych węzłów komunikacyjnych i centrów przesiadkowych) np. poprzez budownictwo społeczne lub komunalne (nie socjalne),

- 6) opracowanie i wdrożenie standardów dotarcia do terenów usług społecznych, usług podstawowych oraz zielonych (rekreacyjnych) z uwzględnieniem specyfiki Krakowa oraz pozostałych gmin Metropolii Krakowskiej – opisane w pkt. IX, koordynacja tych standardów w zależności od zmian jakie będą następować w zakresie dostępności do transportu zbiorowego i usług społecznych,
- 7) wyznaczenie połączeń komunikacyjnych ruchu lokalnego dla obsługi przemieszczania się wewnątrzmetropolitalnego: pomiędzy gminami bez konieczności przejazdu przez Kraków,
- 8) zwiększenie wykorzystania potencjału infrastruktury szynowej (kolejowej i tramwajowej),
- 9) rozwój zintegrowanego systemu sieci tras rowerowych i pieszo-rowerowych - wyznaczenie nowych, strategicznych połączeń rowerowych jako uzupełnienie systemu komunikacji metropolitalnej, w tym służących codziennemu dojazdowi do pracy, szkoły, usług podstawowych, w szczególności wyznaczenie ringu rowerowego odciążającego sieć miejską w Krakowie,
- 10) uwzględnienie roweru i innych urządzeń transportu osobistego w systemie komunikacji metropolitalnej – istotnych w rozwoju mobilności zrównoważonej,
- 11) integracja systemów transportowych (drogowego indywidualnego i zbiorowego, kolejowego, tramwajowego, rowerowego i innego osobistego) oraz wykorzystanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku rozwiązań i technologii z dziedziny transportu, w szczególności w obszarze współpracy w zakresie wzmacniania zrównoważonej mobilności,
- 12) wyznaczenie sieci połączeń między centrami turystyki weekendowej i atrakcjami turystycznymi,
- 13) zwiększenie dostępu do sieci infrastruktury w obszarach współpracy w zakresie wsparcia gminy, w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci wodociągowej, i w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- 14) rozwój energetyki niskoemisyjnej i zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii,
- 15) kreowanie oferty edukacyjnej odpowiadającej potrzebom rynku pracy, w tym współpraca w zakresie wzmacniania ośrodków kształcenia zawodowego o znaczeniu metropolitalnym, szczególnie w gminach, które posiadają już tego typu ośrodki wskazane jako obszary współpracy na modelu funkcjonalno-przestrzennym,
- 16) intensyfikacja działań o charakterze przestrzennym i społecznym w obszarach współpracy w zakresie przeciwdziałania skutkom starzenia się społeczeństwa,
- 17) realizacja projektów zawartych w innych dokumentach strategicznych obowiązujących na obszarze gmin Metropolii Krakowskiej,
- 18) uwzględnienie powiązań funkcjonalnych, przyrodniczych i komunikacyjnych z ośrodkami położonymi poza obszarem Metropolii Krakowskiej.

2. Warunki ochrony: środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego i krajobrazu:

- 1) uwzględnienie zasobów przyrodniczych, wynikających z obowiązujących aktów prawnych takich jak ustawy (w tym przede wszystkim z *ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.* oraz *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.*) wraz z przepisami wykonawczymi i rozporządzeniami, uchwały sejmiku województwa, uchwały rad gmin;
- 2) ochrona korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych, w szczególności w obszarze współpracy w zakresie wzmocnienia ciągłości przyrodniczej rzek;
- 3) ochrona korytarzy napowietrzających poprzez współpracę z zakresie przeciwdziałania zaburzaniu intensywną zabudową głównych rynien splotu powietrza;
- 4) rozwój niskoemisyjnego systemu mobilności;
- 5) realizacja błękitno-zielonej infrastruktury w makro- i mikroskali:
  - a) wyznaczenie potencjalnych obszarów retencji wód opadowych, jako elementu systemu reagowania na susze lub powodzie związane z nawalnymi deszczami,
  - b) wspieranie rozwoju systemu gospodarowania wodami opadowymi uwzględniającego elementy błękitno-zielonej infrastruktury,
  - c) renaturalizacja cieków;
- 6) wyznaczenie potencjalnych obszarów lokalizacji zbiorników przeciwpowodziowych/suchych polderów, które mogą być elementem planowania systemu przeciwpowodziowego Metropolii – jako zadanie długoplanowe,
- 7) wyznaczenie elementów ochrony krajobrazu uwzględniających istniejące uwarunkowania środowiskowe i kulturowe oraz planowaną zabudowę (pozostawienie obszarów krajobrazu otwartego – wskazanie obszarów z ekspozycją widokową),
- 8) uwzględnienie zasobów kulturowych, w tym zabytkowych, wynikających z obowiązujących aktów prawnych, z gminnych programów ochrony zabytków oraz waloryzacji, w szczególności:
  - a) obiekty z listy światowego dziedzictwa,
  - b) pomniki historii,
  - c) zabytki wpisane do rejestru: układy przestrzenne, zespoły zabudowy, obszary i obiekty wraz z otoczeniem, w tym obiekty małej architektury,
  - d) zabytki archeologiczne,
  - e) zabytki (obiekty i obszary) ujęte w gminnych programach ochrony zabytków i w gminnych ewidencjach zabytków;
- 9) realizacja projektów zawartych w innych dokumentach strategicznych obowiązujących na obszarze gmin Metropolii Krakowskiej, w szczególności:
  - a) projektów dot. powstania nowych parków kulturowych,
  - b) projektów dot. ochrony bioróżnorodności, w szczególności na obszarach ochrony przyrody.

- 3. Zasady i warunki ochrony komponentów środowiska:** przyrody, gleb, wód, powietrza i klimatu akustycznego, dla których podstawowe działania obejmują:
- 1) uwzględnienie uwarunkowań prawnych, w szczególności wynikających z przepisów odrębnych³ oraz elementów ochrony wyznaczonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w szczególności:
    - a) park narodowy,
    - b) parki krajobrazowe wraz z otulinami,
    - c) rezerваты przyrody,
    - d) użytki ekologiczne,
    - e) obszary specjalnej ochrony ptaków natura 2000,
    - f) specjalne obszary ochrony siedlisk natura 2000,
    - g) pomniki przyrody i stanowiska dokumentacyjne,
    - h) korytarze ekologiczne ponadregionalne,
    - i) korytarze ekologiczne lokalne,
    - j) główne zbiorniki wód podziemnych,
    - k) granice złóż,
    - l) tereny i obszary górnicze,
    - m) grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (od I do IV),
    - n) grunty leśne;
  - 2) monitoring zanieczyszczenia gleb, wód, powietrza i klimatu akustycznego prowadzony przez poszczególne gminy Metropolii i integrowany w metropolitalnym systemie informacji przestrzennej.

---

³ przepisy odrębne dla problematyki ochrony środowiska to m.in.: ustawa o udostępnieniu informacji środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 247 z późn. zm.), ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 1973 z późn. zm.), ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 1098 z późn. zm.), ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 1275 z późn. zm.), ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r (tekst jednolity Dz.U. 2021, poz. 1326 z późn. zm.), ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r (tekst jednolity Dz. U. 2021, poz. 624 z późn. zm.) wraz z przepisami wykonawczymi

Rysunek modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej zawiera następujące treści, odzwierciedlające syntetyczne ujęcie polityki przestrzennej Metropolii Krakowskiej:

- 1)** obszary strategicznej interwencji (OSI) wskazane w dokumentach strategicznych wyższego rzędu – Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”:
  - a)** miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, które formalnie zawiązały współpracę – Stowarzyszenie Metropolia Krakowska,
  - b)** gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000),
  - c)** miejscowości uzdrowiskowe;
- 2)** główne elementy struktury przestrzennej:
  - a)** obszary centralne gmin,
  - b)** obszary centrotwórcze miasta Krakowa,
  - c)** ośrodki krystalizujące strukturę Metropolii Krakowskiej,
  - d)** strefy koncentracji wielofunkcyjnych strategicznych obszarów związanych z usługami publicznymi oraz przestrzeniami publicznymi;
- 3)** obszary współpracy w zakresie:
  - a)** inteligentnego zarządzania obejmujący wszystkie gminy Metropolii Krakowskiej,
  - b)** rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego oraz gospodarowania odpadami obejmujący wszystkie gminy Metropolii Krakowskiej,
  - c)** zachowania ciągłości przyrodniczej rzek oraz wzmacniania połączeń związanych z kulturą czasu wolnego,
  - d)** planowania przestrzennego,
  - e)** przeciwdziałania intensywnej suburbanizacji jako skutku migracji z obszaru miasta Krakowa,
  - f)** przeciwdziałania zaburzaniu intensywną zabudową głównych rynien spływu powietrza,
  - g)** przeciwdziałania zaburzeń przepływu powietrza w związku z intensywną zabudową,
  - h)** wzmacniania potencjału gospodarczego Metropolii Krakowskiej,
  - i)** wzmacniania oferty kultury czasu wolnego, gospodarki i usług Metropolii Krakowskiej,
  - j)** perspektywicznego obszaru współpracy w zakresie wzmacniania potencjału gospodarczego Metropolii Krakowskiej,
  - k)** wzmacniania zrównoważonej mobilności,
  - l)** wsparcia gmin, w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci wodociągowej,
  - m)** wsparcia gmin, w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej,
  - n)** wzmacniania ośrodków kształcenia zawodowego o znaczeniu metropolitalnym,
  - o)** przeciwdziałania skutkom starzenia się społeczeństwa,

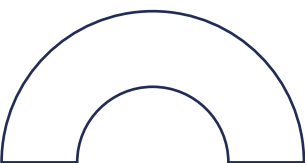

- 4) kierunki zagospodarowania przestrzennego 2030+:
  - a) planowane obszary zurbanizowane - kierunki zagospodarowania przestrzennego 2030+ - wskazane w oparciu o obowiązujące studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin wchodzących w skład Metropolii Krakowskiej zestawione według propozycji wspólnego słownika przeznaczeń podstawowych,
  - b) lotniska – porty lotnicze,
  - c) docelowy, tj. istniejący, w realizacji i planowany układ drogowy.
- 5) Na planszy rysunku zamieszczono również:
  - a) schematy relacji obszaru Metropolii Krakowskiej w odniesieniu do Europy, Polski, województwa małopolskiego oraz Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Krakowa wyznaczonego w planie zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego,
  - b) schemat projektów kluczowych wskazanych w Strategii,
  - c) wymienione plany działań dla obszarów siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej w ujęciu schematycznym.

Rysunek modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej sporządzono **w skali 1:25 000**.

Z uwagi na obszerność tematyki przedstawionej w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Metropolii Krakowskiej, część informacji szczegółowych zamieszczono na dodatkowych rysunkach – zakresie odpowiadających obszarom siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej.

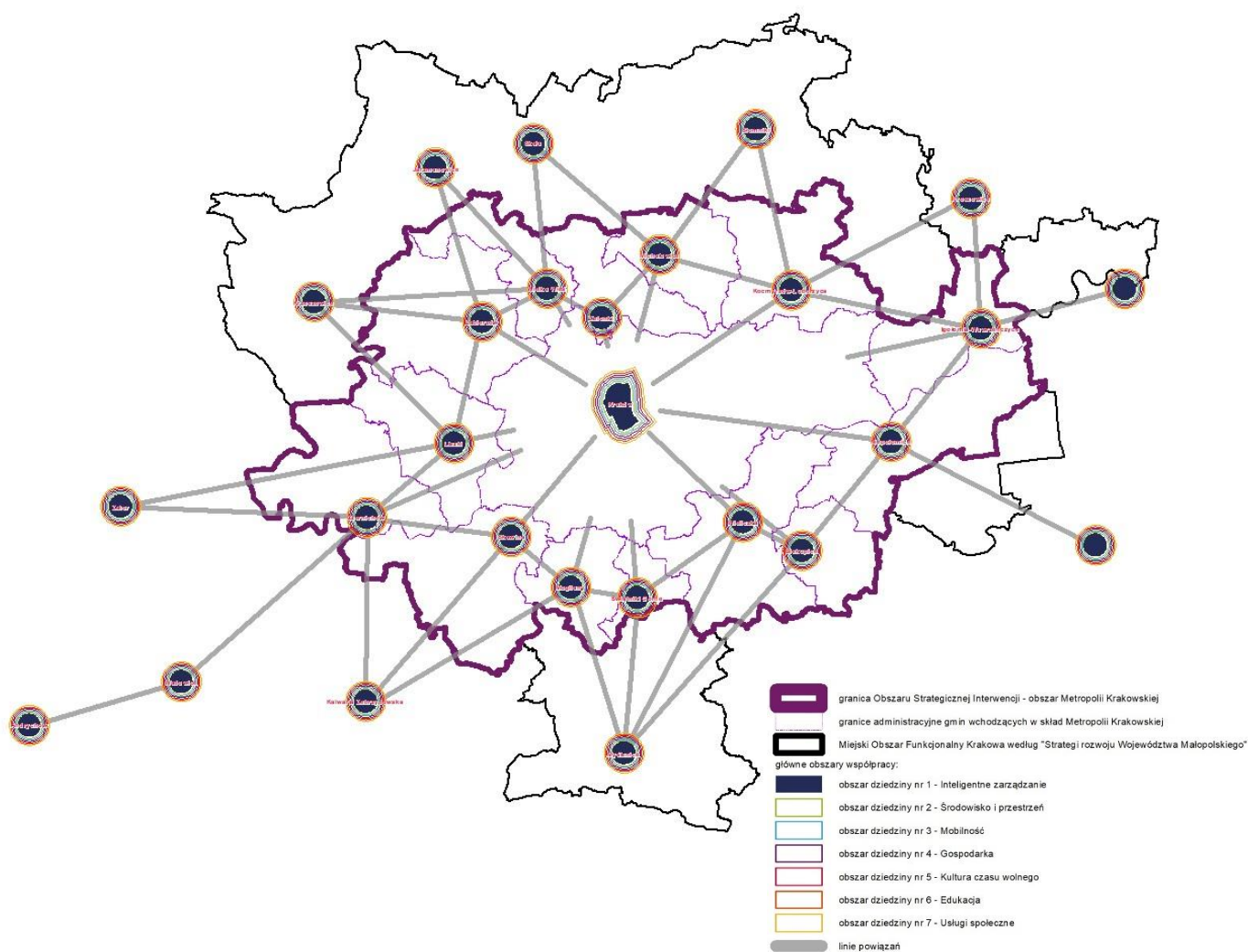
Rekomendacje zawarte we wskazanych rysunkach przedstawiono w rozdziale VI.

VI. Rekomendacje dla obszarów siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej:

1. Inteligentne zarządzanie:

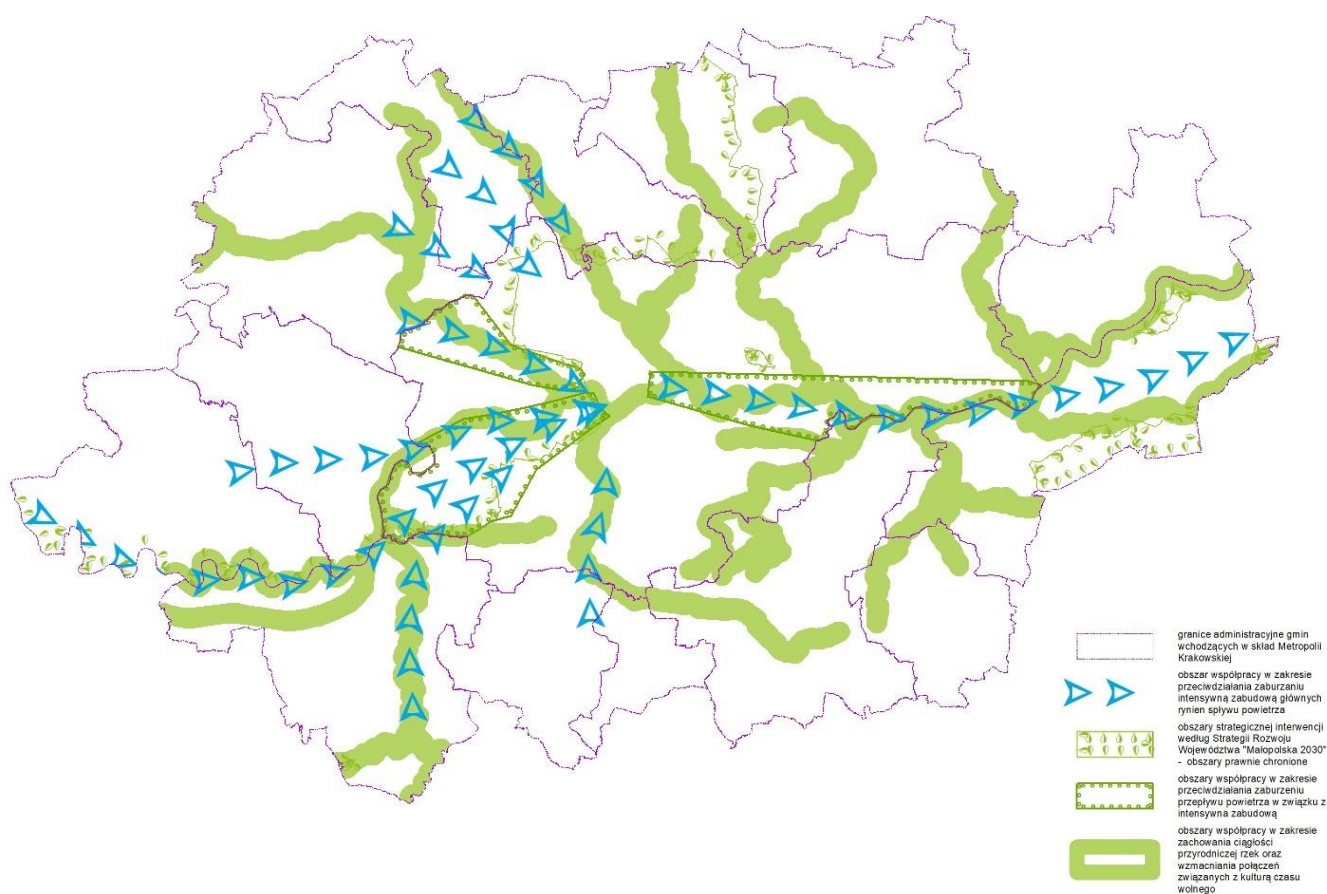
- 1) Stworzenie Obserwatorium metropolitalnego - spójnego systemu danych przestrzennych gmin Metropolii Krakowskiej oraz rozwoju współpracy na rzecz rozwoju Banku danych o mieście Metropolii Krakowskiej.
- 2) Obszar współpracy w zakresie planów dotyczących wszystkich gmin Metropolii Krakowskiej:
  - a) rozwoju współpracy i inwestycji w zakresie cyfryzacji i e-usług publicznych,
  - b) rozwoju współpracy Metropolii Krakowskiej z otoczeniem zewnętrznym oraz kreowania wizerunku,
  - c) rozwoju i doskonalenia kadr,
  - d) wspierania procesów partycypacyjnych w gminach.

2. Środowisko i przestrzeń:

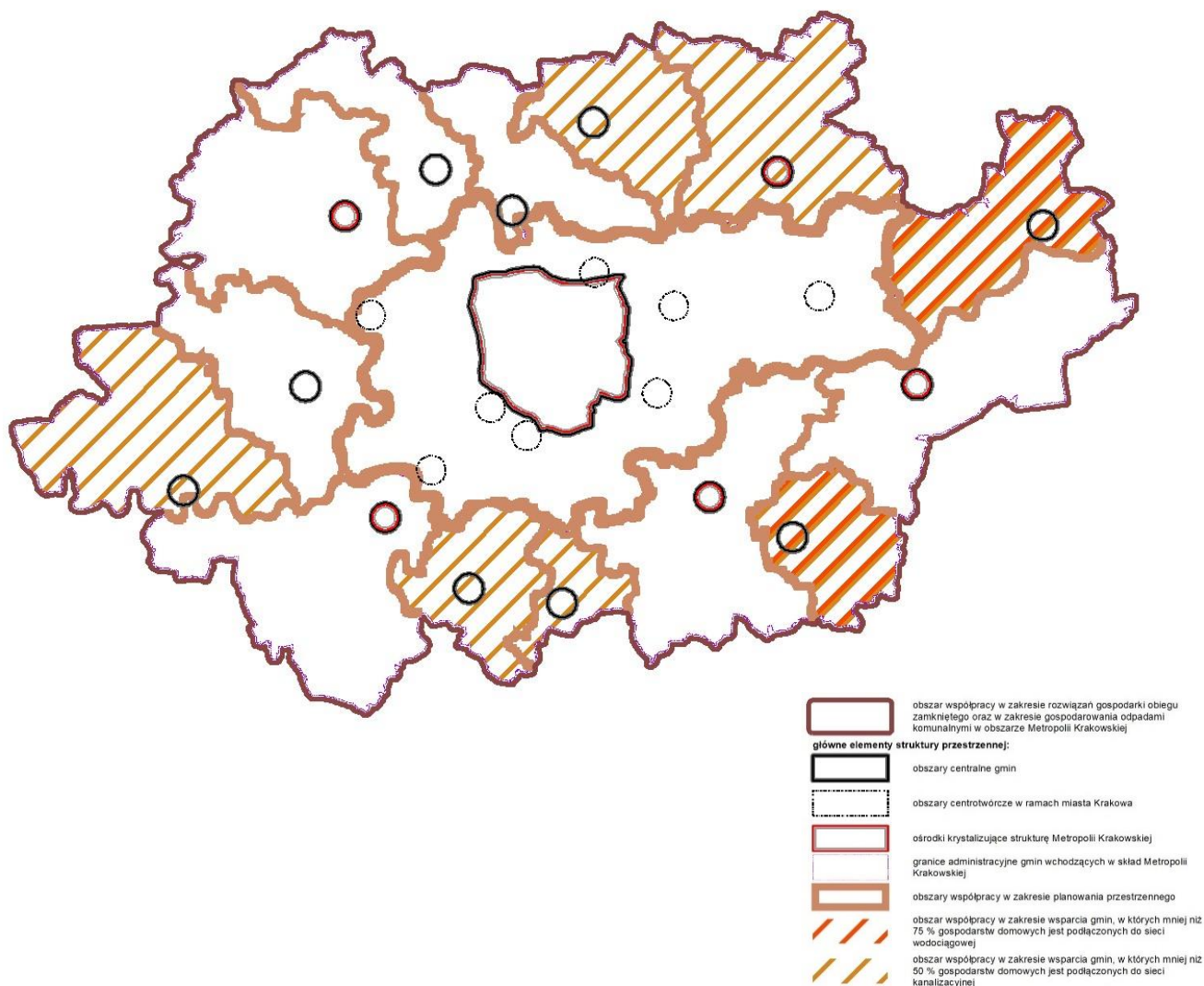
1.1 Struktura przyrodniczo-środowiskowa:

- 1) Obszary strategicznej interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”: gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000)
- 2) Obszar współpracy w zakresie:
  - a) przeciwdziałania zaburzaniu intensywną zabudową głównych rynien splotu powietrza – wskazanie potencjalnego obszaru zaburzeń przepływu powietrza w związku z intensywną zabudową;
  - b) zachowania ciągłości przyrodniczej rzek oraz wzmacniania połączeń związanych z kulturą czasu wolnego.

2.2 Struktura przestrzenna:

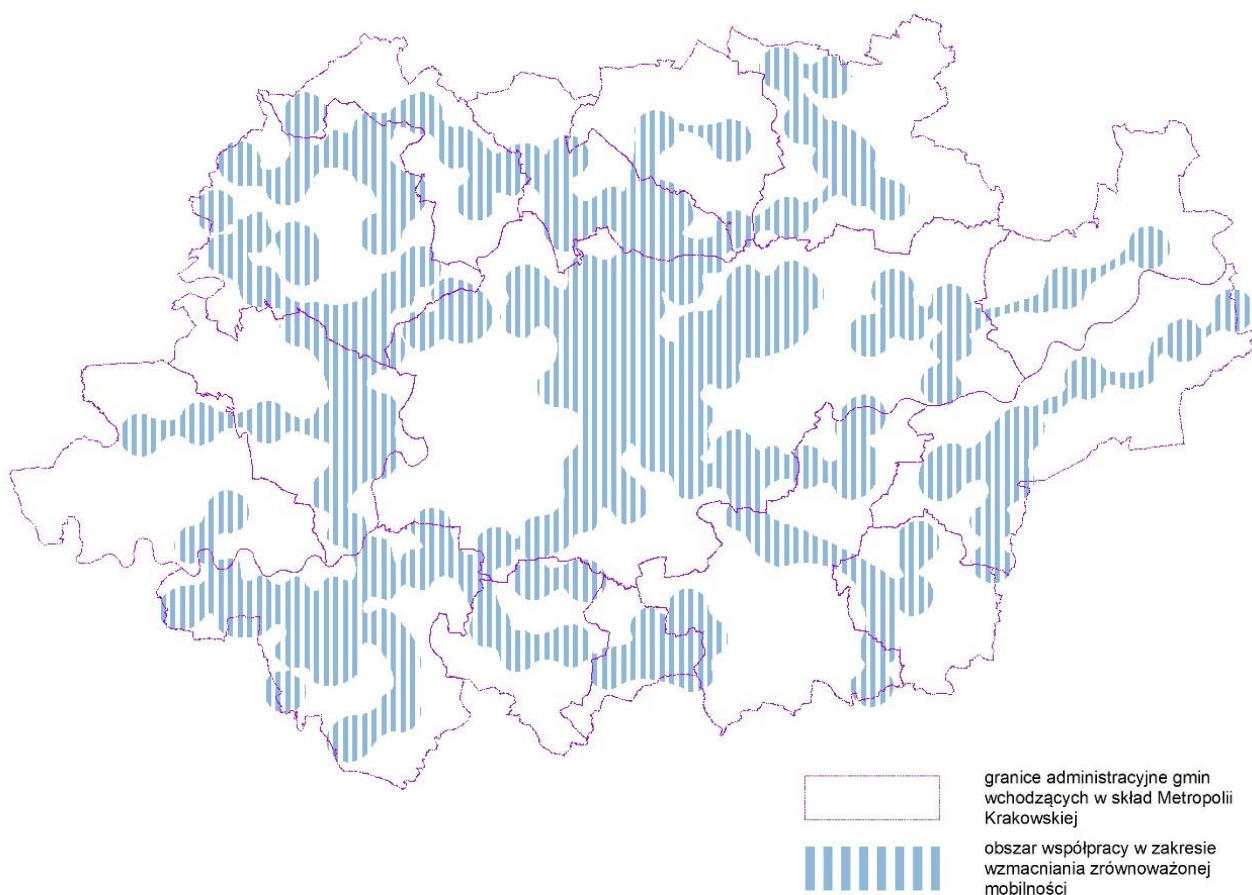
- 1) Obszar współpracy w zakresie:
  - a) rozwiązań gospodarki obiegu zamkniętego oraz w zakresie gospodarowania odpadami,
  - b) wsparcia gmin, w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci wodociągowej,
  - c) wsparcia gmin, w których mniej niż 75% gospodarstw domowych jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej,
  - d) planowania przestrzennego.
- 2) Obszary centralne gmin.
- 3) Obszary centrotwórcze w granicach miasta Krakowa.
- 4) Ośrodki krystalizujące strukturę Metropolii Krakowskiej.
- 5) Projektowane tereny do zurbanizowania.

3. Mobilność:

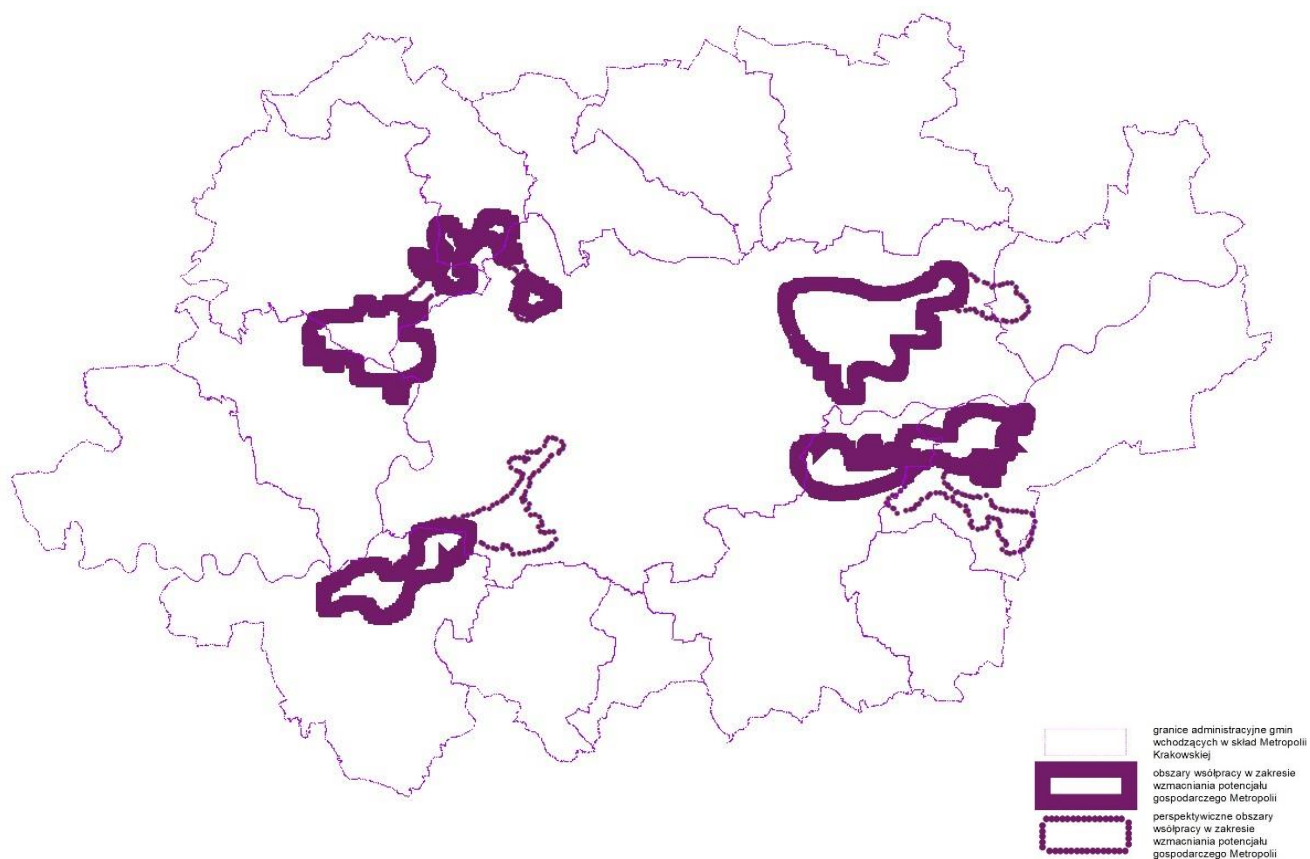
- 1) Obszar współpracy w zakresie wzmocnienia zrównoważonej mobilności.
- 2) Projektowane elementy struktury komunikacyjnej, wpływające na poprawę mobilności w Metropolii Krakowskiej:
  - a) drogowej,
  - b) kolejowej, w tym szybkiej kolei aglomeracyjnej,
  - c) tramwajowej,
  - d) rowerowej,
  - e) integracja systemów transportowych – węzły komunikacyjne wraz z parkingami P+R.
- 3) Transport lotniczy – lokalny/krajowy i międzynarodowy.

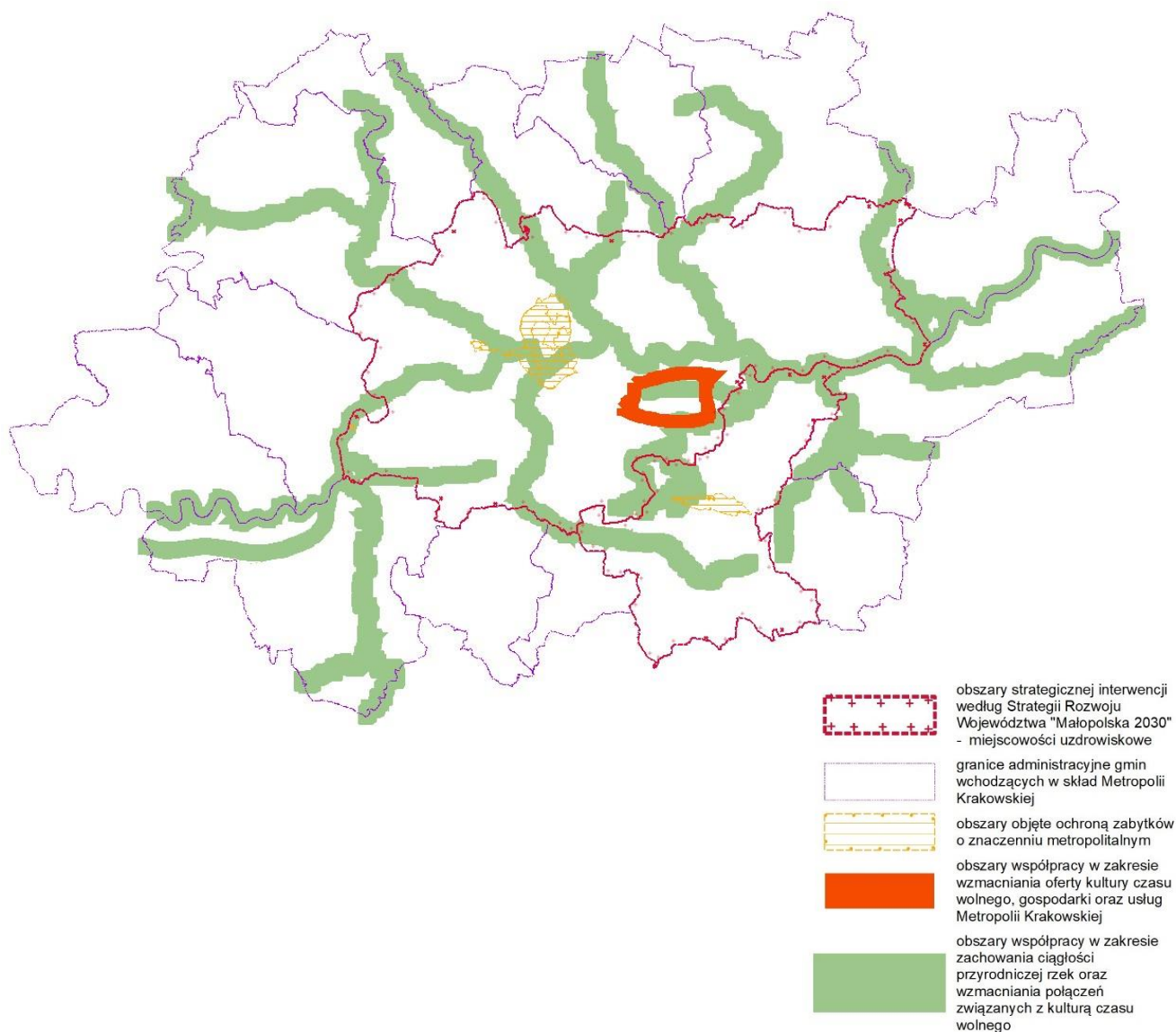
4. Gospodarka:

- 1) Obszar współpracy w zakresie:
  - a) wzmacniania potencjału gospodarczego Metropolii Krakowskiej, w tym Stref Aktywności Gospodarczej (SAG),
  - b) wzmacniania oferty kultury czasu wolnego, gospodarki i usług.
- 2) Perspektywiczny obszar współpracy w zakresie wzmacniania potencjału gospodarczego Metropolii Krakowskiej.
- 3) Obszar strategicznej interwencji wskazany w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”: miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, które formalnie zawiązały współpracę – Stowarzyszenie Metropolia Krakowska.

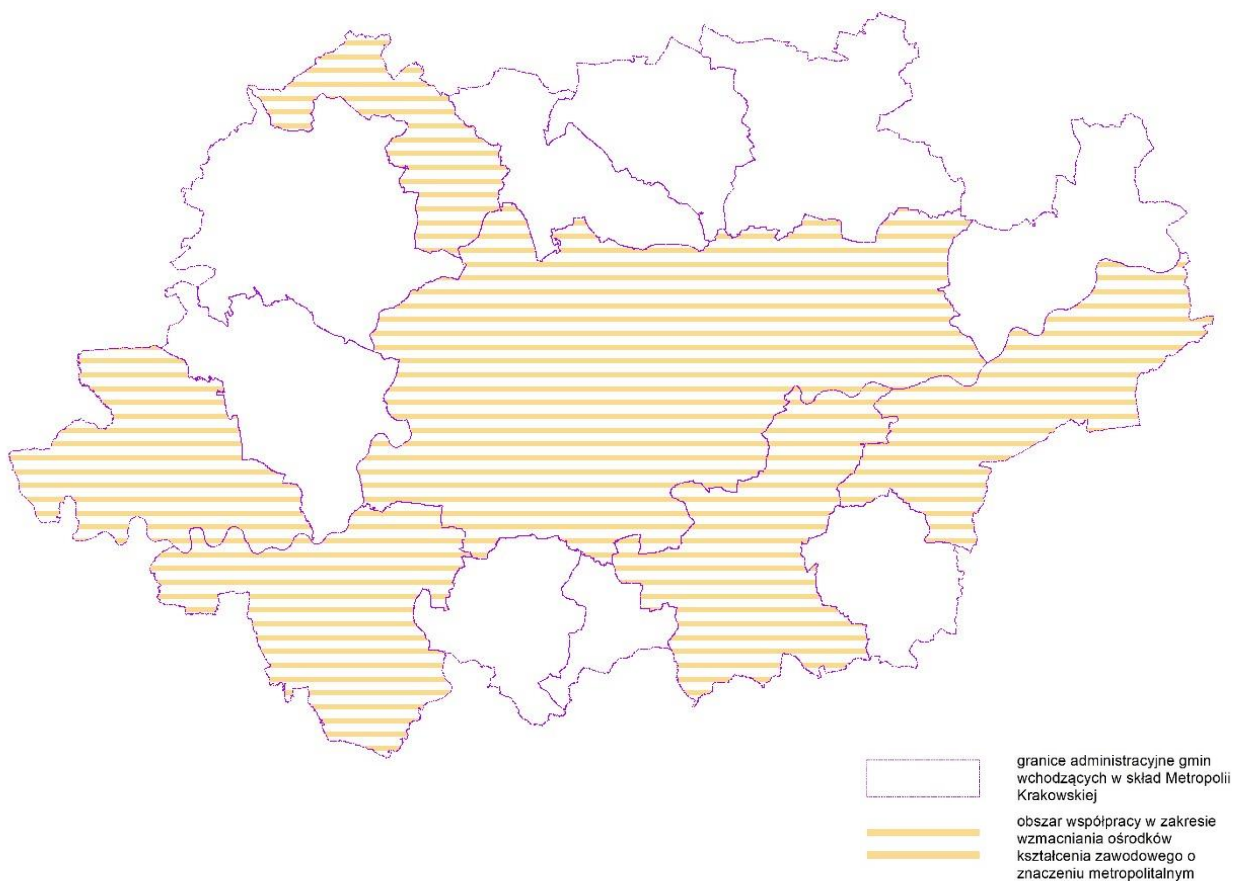
5. Kultura czasu wolnego:

- 1) Obszary strategicznej interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”: miejscowości uzdrowiskowe.
- 2) Obszary zabytkowe objęte ochroną o znaczeniu metropolitalnym.
- 3) Obiekty kultury, rekreacji i wypoczynku o znaczeniu metropolitalnym.
- 4) Obszary i centra ruchu turystycznego.
- 5) Obszar współpracy w zakresie:
  - a) wzmacniania oferty kultury czasu wolnego, gospodarki oraz usług,
  - b) zachowania ciągłości przyrodniczej rzek oraz wzmacniania połączeń związanych z kulturą czasu wolnego.

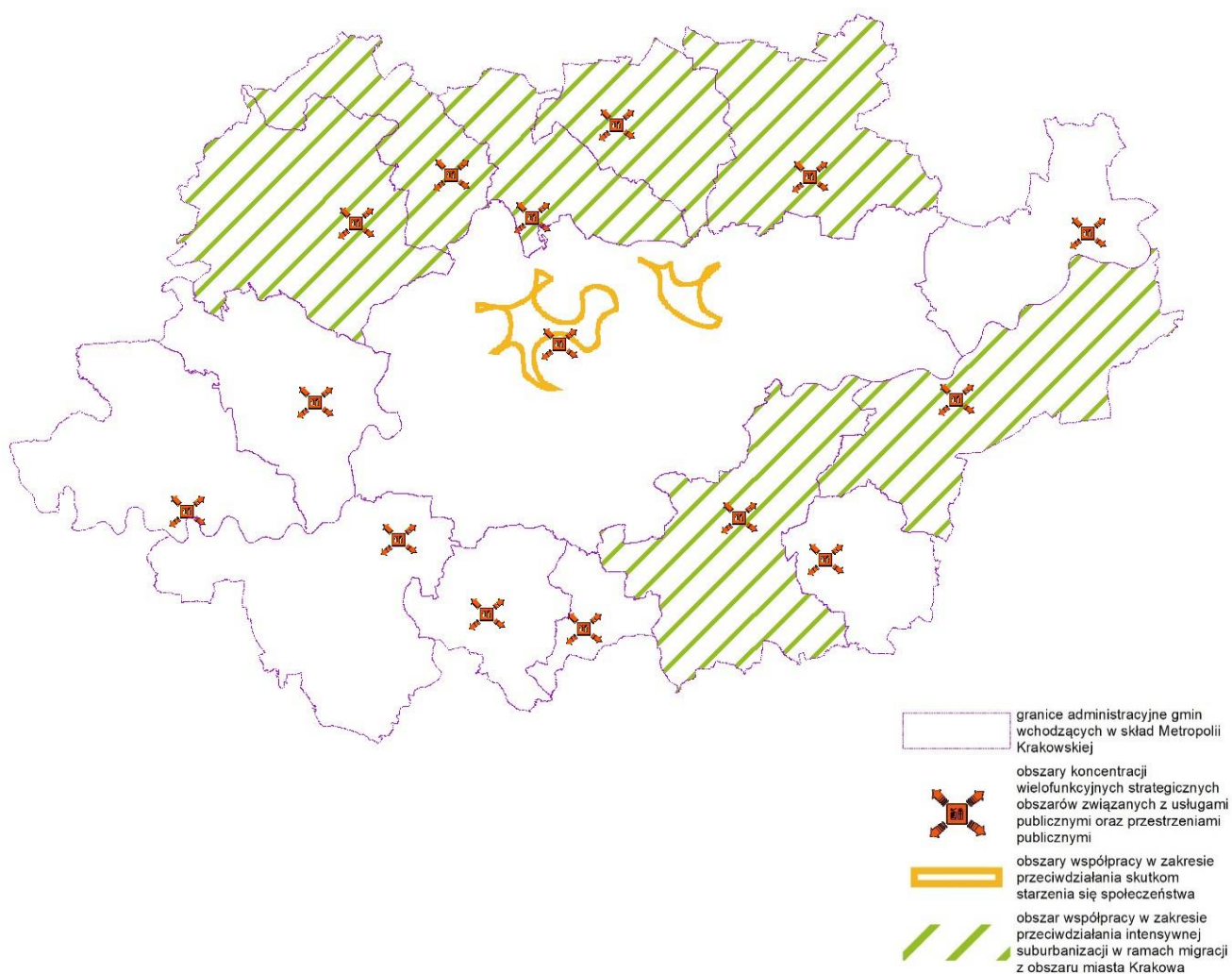
6. Edukacja:

- 1) Obszar współpracy w zakresie wzmocnienia ośrodków kształcenia zawodowego o znaczeniu metropolitalnym.
- 2) Obiekty edukacyjne o znaczeniu metropolitalnym.
- 3) Dostępność do ośrodków edukacji.

7. Usługi społeczne:

- 1) Obszar współpracy w zakresie:
  - a) przeciwdziałania skutkom starzenia się społeczeństwa,
  - b) przeciwdziałania intensywnej suburbanizacji jako skutku migracji z obszaru miasta Krakowa.
- 2) Obszary koncentracji wielofunkcyjnych strategicznych obszarów związanych z usługami publicznymi i przestrzeniami publicznymi.
- 3) Obiekty usług społecznych o znaczeniu metropolitalnym.

VII. Obszary strategicznej interwencji (OSI)

1. Zgodnie z definicją ustawową (ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Dz.U.2021.1057 t.j.) **obszar strategicznej interwencji (OSI)** to *określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.*

W województwie małopolskim (w Strategii Województwa „Małopolska 2030”) uznano następujące obszary, które powinny zostać objęte strategiczną interwencją (na podstawie zapisów i kryteriów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030):

1. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
2. miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych MOF (przy czym warunkiem wsparcia będzie formalne zawiązanie współpracy),
3. obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia,
4. gminy zmarginalizowane,
5. miejscowości uzdrowiskowe,
6. gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).

Spśród wymienionych w obszarze Metropolii Krakowskiej zidentyfikowano OSI wymienione w pkt. 2, 5 i 6.

Uwzględniając fakt, iż wszystkie miasta i gminy Stowarzyszenia Metropolia Krakowska należą do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Krakowa, wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, **wskazano w całości obszar Metropolii Krakowskiej jako obszar strategicznej interwencji.** Jest to obszar wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych gmin, które formalnie nawiązały współpracę w formie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska (miasta Kraków, Niepołomice, Wieliczka, miasto i gmina Skawina i Świątniki Górne, gminy Biskupice, Czernichów, Igołomia–Wawrzeńczyce, Kocmyrzów–Luborzyca, Liszki, Michałowice, Mogilany, Wielka Wieś, Zabierzów i Zielonki). Zakres planowanych działań to przede wszystkim współpraca w ramach obszaru, która powinna przekraczać granice administracyjne poszczególnych gmin, przede wszystkim w zakresie koordynacji procesów rozwojowych i efektywności świadczenia usług publicznych.

2. Ponadto wskazuje się, wymienione w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” regionalne obszary strategicznej interwencji:
  - 1) miejscowości uzdrowiskowe: Kraków (Uzdrowisko Kraków-Swoszowice) i Wieliczka (Uzdrowisko Kopalnia Soli Wieliczka), stanowiące obszary o szczególnych walorach i potencjale, dla których planowane działania zakładają dalszy rozwój;
  - 2) obszary cenne przyrodniczo - prawnie chronione:

- a) otulina Ojcowskiego Parku Narodowego (gmina Wielka Wieś),
- b) Bielańsko-Tyniecki Park Krajobrazowy (gminy Liszki i Czernichów, miasto Kraków),
- c) Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie (gminy Zabierzów, Wielka Wieś, Michałowice i Zielonki, miasto Kraków),
- d) Tenczyński Park Krajobrazowy (gminy Zabierzów, Liszki i Wielka Wieś, miasto Kraków),
- e) Dłubniański Park Krajobrazowy (gminy Zielonki i Michałowice),
- f) obszary Natura 2000, z których największy to obszar ptasi „Puszcza Niepołomicka” (miasto Niepołomice);

dla których zakres planowanych działań na poziomie wojewódzkim przewiduje wsparcie w związku z ograniczeniami związanych z użytkowaniem mieszkalnym, ekonomicznym, rolniczym oraz leśnym obszarów, w zasięgu których OSI są zlokalizowane.

Zakres działań wskazanych dla powyższych OSI jest zbieżny z wizją sformułowaną w Strategii Metropolia Krakowska 2030 oraz celami i kierunkami oraz planami działań dla siedmiu dziedzin współpracy metropolitalnej.

CZĘŚĆ 3: REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINACH METROPOLII KRAKOWSKIEJ

VIII. Identyfikacja obszarów kluczowych:

1. Konflikty przestrzenne (istniejące i potencjalne) wymagające monitorowania:

- 1) zagospodarowanie (określone w studiach uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gmin) w sąsiedztwie: Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice, zakładów produkcyjnych i przemysłowych, prawnie chronionych obszarów przyrodniczych i krajobrazowych,
- 2) oddziaływanie planowanych połączeń komunikacyjnych:
  - a) przebudowy autostrady A4 (dobudowa trzeciego pasa),
  - b) drogi ekspresowej S7,
  - c) obwodnic na drogach krajowych i wojewódzkich wraz z węzłami,
- 3) stopień integracji różnych funkcji i przeznaczeń terenów może doprowadzić do niekorzystnego wpływu przeznaczeń usługowych i produkcyjnych na tereny mieszkaniowe podlegające ochronie,
- 4) planowane przebiegi kolei wysokich prędkości (nie zaznaczone na modelu – na etapie planowania),
- 5) miejsca styku funkcji przyrodniczych z terenami inwestycyjnymi (mieszkalnictwem, usługami i przemysłem).

2. Potencjały przestrzenne stanowiące perspektywę rozwojową Metropolii to przede wszystkim:

- 1) struktura przestrzenna Metropolii Krakowskiej - model rozwoju dośrodkowego, w którym Kraków pełni rolę ośrodka wiodącego, a pozostałe gminy Metropolii wzajemnie uzupełniają się, z zachowaniem specyfiki wynikającej z ich położenia, topografii terenu, ukształtowanych struktur osadniczych oraz walorów

przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych; struktura tego modelu oparta jest na docelowym (istniejącym i planowanym) układzie komunikacyjnym, rozmieszczeniu usług podstawowych i związanych z nauką i kulturą oraz rozwijających się obszarach zabudowy mieszkaniowej i usługowej,

- 2) silne powiązania funkcjonalne pomiędzy gminami Metropolii i Krakowem oraz związane z nimi ruchy migracyjne mieszkańców obszaru,
- 3) systemy komunikacyjne (istniejące i planowane) przestrzennie integrujące poszczególne gminy Metropolii i Kraków: przebiegi autostrady A4 i drogi ekspresowej S7, oraz dróg głównych DK79, DK94, DK7,
- 4) powiązania przyrodnicze pozwalające na stworzenie systemu pieszych i rowerowych połączeń (niezależnych od drogowego układu komunikacyjnego) - kształtowania przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom.

IX. Rekomendacje standardów dostępności

Rekomenduje się utworzenie wspólnych dla gmin Metropolii Krakowskiej standardów dotyczących dostępności do zieleni publicznej, innych przestrzeni publicznych, systemu transportowego, usług sportu i rekreacji, usług opieki zdrowotnej, żłobków i przedszkoli, szkół podstawowych, placówek pomocy społecznej, publicznych placówek kultury, oraz dostępności dla osób o szczególnych potrzebach:

1. Standardy należy opracować z uwzględnieniem specyfiki zagospodarowania poszczególnych gmin Metropolii Krakowskiej, możliwości i potrzeb rozwoju, a także docelowej (wskazanej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) struktury obszarów zurbanizowanych, systemów komunikacji, w tym zbiorowych i infrastruktury technicznej.
2. Standardy powinny dotyczyć następujących dziedzin:
  - a) dostępności do terenów zieleni (urządzonej i nieurządzonej, w tym lasów), w zależności od powierzchni terenu zieleni, odległości od miejsca zamieszkania oraz lokalizacji w obszarze Metropolii, np. dla obszaru miejskiego – centrum Krakowa, dużych obszarów mieszkaniowych (osiedli, zespołów zabudowy wielorodzinnej), obrzeży Krakowa, obszarów mieszkaniowych na stykach gmin Metropolii, zabudowy mieszkaniowej położonej w centrach gmin Metropolii (nie dotyczy Krakowa), zabudowy mieszkaniowej obrzeży gmin, w obszarach o mniejszej gęstości zaludnienia,
  - b) dostępności do terenów i obiektów usług społecznych oraz sportu i rekreacji w zależności od rodzaju usług (żłobek / miejsce opieki dla dzieci do lat 3 / przedszkole / szkoła podstawowa / placówki opieki zdrowotnej / placówki pomocy społecznej / dzienna opieka senioralna / obiekty kultury / biblioteki / świetlice / tereny i obiekty sportu i rekreacji) oraz lokalizacji w obszarze Metropolii (odrębne dla Krakowa i gmin Metropolii),
  - c) dostępności do elementów systemu transportu zbiorowego oraz systemu transportu indywidualnego (rower i inne urządzenia transportu osobistego) uwzględniające możliwości przesiadek oraz lokalizację w obszarze Metropolii,
  - d) dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami – jako specyficzna dziedzina wymaga opracowania dokumentu w formie katalogu, uwzględniającego standardy w zakresie architektury, edukacji, transportu, informacji i cyfryzacji.
3. Propozycje standardów zawierają tabele 1-4.

Tab. 1. Dostępność terenów zieleni w zależności od powierzchni terenu zieleni oraz lokalizacji w obszarze Metropolii Krakowskiej

l.p.	Lokalizacja w obszarze Metropolii Krakowskiej	Powierzchnia terenu [w ha]	Odległość od miejsca zamieszkania [w m]
1	obszar miejski – centrum Krakowa	pow. 3 ha	do 3000 m
		mniej niż 3 ha	do 800 m
2	duże obszary mieszkaniowe /osiedla, zabudowa wielorodzinna/	pow. 3 ha	do 2000 m
		mniej niż 3 ha	do 800 m
3	obrzeża Krakowa, obszary mieszkaniowe na stykach gmin Metropolii oraz Krakowa i gmin Metropolii	pow. 5 ha	do 2000 m
		mniej niż 5 ha	do 600 m
4	zabudowa mieszkaniowa położona w centrach gmin Metropolii /z wyłączeniem Krakowa/	pow. 3 ha	do 2000 m
		mniej niż 3 ha	do 800 m
5	zabudowa mieszkaniowa obrzeży gmin, w obszarach o mniejszej gęstości zaludnienia	pow. 5 ha	do 1000 m
		mniej niż 5 ha	do 800 m

Tab. 2. Dostępność usług społecznych oraz sportu i rekreacji w zależności od rodzaju usług oraz lokalizacji w obszarze Metropolii Krakowskiej

l.p.	Lokalizacja w obszarze Metropolii Krakowskiej	Rodzaj usługi	Odległość od miejsca zamieszkania [w m]
1	Kraków	żłobek/miejsce opieki dla dzieci do lat 3	1000÷5000 m
	gminy Metropolii		
2	Kraków	szkoła podstawowa/przedszkole	750 m
	gminy Metropolii		1000÷3000 m
3	Kraków	Placówki pomocy społecznej/dzienna opieka senioralna	1000÷3000 m
	gminy Metropolii		5000 m
4	Kraków	obiekty kultury/biblioteki/światlice	750 m
	gminy Metropolii		1000÷3000 m
5	Kraków	obiekty sportu i rekreacji	750 m
	gminy Metropolii		1000÷3000 m

Tab. 3. Dostępność elementów systemu transportu zbiorowego

Lp.	Lokalizacja w obszarze Metropolii Krakowskiej	Rodzaj systemu	Odległość do przystanku/węzłów przesiadkowych/punktów P&R, B&R [w m]
1	Kraków	autobus	300 m
		tramwaj	150÷300 m
		szybka kolej aglomeracyjna	300÷600 m
		kolej	
2	obszary centralne w gminach Metropolii, obszary o dużej gęstości zaludnienia	autobus	300÷600 m
		tramwaj	
		szybka kolej aglomeracyjna/kolej	300÷600 m
3	obszary o małej gęstości zaludnienia w gminach Metropolii	autobus	500÷800 m
		tramwaj	---
		szybka kolej aglomeracyjna/kolej	500÷1000 m

X. Rekomendacje standardów zapisów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Metropolii Krakowskiej lub dokumentów im odpowiadających.

Propozycja wspólnego słownika przeznaczeń do stosowania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

1. słownik stanowi **otwarty katalog przeznaczeń (symboli i opisu)** do adaptacji i uwzględnienia specyfiki zagospodarowania poszczególnych gmin,
2. założeniem słownika jest **ujednolicenie** obrazu zagospodarowania przestrzennego w granicach Metropolii Krakowskiej w szczególności na stykach granic poszczególnych gmin,
3. **aktualizacja** katalogu przeznaczeń powinna następować równolegle ze zmianami przepisów wykonawczych planowania i zagospodarowania przestrzennego w zakresie oznaczeń i symboli używanych w dokumentach planistycznych⁴.

⁴ Tu: mowa o Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, które zostały uchylone z dniem 24 grudnia 2021 r.

Tab. 4. Propozycja standardu zapisu kierunków przeznaczeń terenów

SYMBOL	OPIS OGÓLNY	OPIS SZCZEGÓŁOWY
1	2	3
TERENY KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ		
KUP	tereny układu podstawowego	drogi główne przyspieszone , główne, zbiorcze
KUT	tereny układu tranzytowego	autostrada A4, drogi ekspresowe, główne przyspieszone istniejące i projektowane (m.in. S7, obwodnica Krakowa)
KK	tereny kolejowe	tereny i trasy kolei, infrastruktura kolejowa
KL	tereny lotnisk	tereny lotnisk, infrastruktura lotnicza
TI	tereny infrastruktury technicznej	tereny infrastruktury technicznej, w tym elektroenergetycznej, gazowej, ciepłowniczej, zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia ścieków i oczyszczalni ścieków, a także gospodarki odpadami
TERENY ZURBANIZOWANE I ZABUDOWANE		
SC	tereny zabudowy wielofunkcyjnej	przeznaczenia równorzędne: zabudowa mieszkaniowa, zabudowa mieszkaniowo-usługowa, z wykluczeniem zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności, zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii, usługi handlu z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , rzemiosło, gastronomia, tereny usług administracji publicznej, usług oświaty i edukacji, usług nauki i szkolnictwa wyższego, zdrowia i opieki społecznej, usług kultury, usług kultu religijnego oraz służb publicznych, biura, siedziby firm, banki, ubezpieczenia, usługi sportu i rekreacji, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni, tereny parkingów
MW	tereny zabudowy mieszkaniowej wysokiej intensywności	przeznaczenie dominujące: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zespoły zabudowy mieszkaniowej, przeznaczenie dopuszczalne: zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii, usługi handlu z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , rzemiosło, gastronomia, tereny usług administracji publicznej, usług oświaty i edukacji, usług nauki i szkolnictwa wyższego, zdrowia i opieki społecznej, usług kultury, usług kultu religijnego, biura, siedziby firm, banki, ubezpieczenia, usługi sportu i rekreacji, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni, tereny parkingów
MS	tereny zabudowy mieszkaniowej średniej intensywności	przeznaczenie dominujące: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna, zespoły zabudowy mieszkaniowej, zabudowa szeregowa i bliźniacza, przeznaczenie dopuszczalne: zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii, usługi handlu z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , rzemiosło, gastronomia, tereny usług administracji publicznej, usług oświaty i edukacji, usług nauki i szkolnictwa wyższego, zdrowia i opieki społecznej, usług kultury, usług kultu religijnego, biura, siedziby firm, banki, ubezpieczenia, usługi sportu i rekreacji, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni, tereny parkingów
MN	tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej intensywności	przeznaczenie dominujące: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa szeregowa i bliźniacza, z wykluczeniem zabudowy wielorodzinnej przeznaczenie dopuszczalne: zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii, usługi handlu z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , rzemiosło, gastronomia, usługi zdrowia i opieki społecznej, usługi kultury, biura, siedziby firm, banków i ubezpieczeń, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni
U	tereny usług	przeznaczenie dominujące: tereny usług, biur, siedziby firm, banki, ubezpieczenia, handel z wyłączeniem handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , rzemiosło, gastronomia, tereny usług administracji publicznej, usług oświaty i edukacji, usług nauki i szkolnictwa wyższego, zdrowia i opieki społecznej, usług kultury, usług kultu religijnego oraz służb publicznych, usługi sportu i rekreacji, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni, tereny parkingów

SYMBOL	OPIS OGÓLNY	OPIS SZCZEGÓŁOWY
1	2	3
UC	tereny usług i handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	przeznaczenie dominujące: tereny handlu o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ² , zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii, usługi handlu, rzemiosło, biura, siedziby firm, banki, ubezpieczenia przeznaczenie dopuszczone: tereny logistyki i magazynów, tereny parkingów
US	tereny usług sportu i rekreacji	przeznaczenie dominujące: tereny i obiekty związane ze sportem wyczynowym, amatorskim i kulturą fizyczną oraz rekreacją i wypoczynkiem przeznaczenie dopuszczone: zabudowa usług, takich jak: usługi gastronomii i usługi kultury, parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni
PU	tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	przeznaczenie dominujące: tereny stref aktywności gospodarczej, tereny stref ekonomicznych, tereny przemysłu, produkcji, usług, logistyki, magazynów i składów przeznaczenie dopuszczone: tereny produkcji energii ze źródeł odnawialnych o mocy wskazanej w aktualnych przepisach ⁵ wraz ze strefami ochronnymi

TERENY NIEZURBANIZOWANE I NIEZABUDOWANE

ZC	tereny cmentarzy	przeznaczenie dominujące: cmentarze grzebalne i niegrzebalne
ZP	tereny zieleni urządzonej	przeznaczenie dominujące: parki, skwery, zieleńce, założenia zieleni
ZN	tereny zieleni nieurządzonej	przeznaczenie dominujące: zieleń pozostała wraz z zadrzewieniami zwartymi i rozproszonymi, zieleń pozostała niewymieniona w innych przeznaczeniach, w tym zieleń izolacyjna
ZD	tereny ogrodów działkowych	przeznaczenie dominujące: ogrody działkowe
R	tereny rolne	przeznaczenie dominujące: tereny rolne, upraw rolnych i sadowniczych
W	tereny wód powierzchniowych	przeznaczenie dominujące: wody powierzchniowe płynące i stojące
ZL	tereny lasów	przeznaczenie dominujące: lasy, nieruchomości i obiekty lasów państwowych, lasy komunalne, lasy prywatne, pozostałe grunty leśne wraz z terenami zabudowanymi na gruntach leśnych, nieurządzone tereny śródleśne, do których należą grunty oznaczone w ewidencji symbolami: Ls, Lz wraz z infrastrukturą i urządzeniami dopuszczonymi w przepisach ustawy o lasach, założenia zieleni leśnej oraz parków leśnych

XI. Rekomendacje do ustaleń

Rekomendacje do ustaleń studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin:

1. ujednoczenie i monitoring przebiegu układów liniowych: infrastruktury technicznej, drogowych, kolejowych, oraz pozostałych układów komunikacyjnych, w tym rowerowych, w szczególności na stykach gmin,
2. przestrzenne wyznaczenie wspólnego systemu terenów otwartych, stanowiącego powiązania ponadlokalne, oraz monitoring jego przebiegu na stykach gmin,
3. jednoznaczny podział terenów na przeznaczone do zabudowy (zurbanizowane) i chronione przed zabudową (niezurbanizowane).

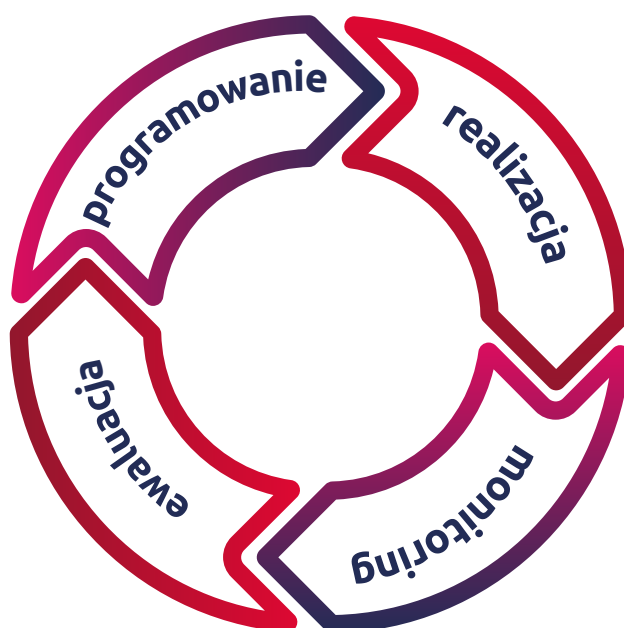
⁵ stan prawny na dzień opracowania Strategii Metropolii Krakowskiej to: art. 10 ust. 2a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2021.741 t.j.) w związku z ustawą z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1873) – nie wyklucza się kolejnych zmian przepisów o OZE

10. System realizacji i wdrażania

Strategia Metropolia Krakowska 2030 to najistotniejszy dokument programowy dla partnerstwa powstałego w ramach Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. System realizacji dokumentu zostanie oparty na klarownych zasadach i będzie wdrażany z zastosowaniem prostych i skutecznych narzędzi. Jedynie wdrożona Strategia może przynieść powodzenie i wymierne korzyści, dlatego powinna stanowić realny dokument odniesienia dla podejmowanych przez gminy członkowskie decyzji i prowadzonych działań. Wpłynie to na ich integrację i pozwoli osiągnąć efekt synergii, płynący ze współpracy oraz umożliwi podniesienie jakości standardów strategicznego zarządzania na całym obszarze. To właśnie od wysokiej jakości rządzenia uzależniony będzie stopień wdrożenia strategii i skuteczność zakładanych w niej przedsięwzięć.

CYKL ZARZĄDZANIA

System realizacji Strategii oparty zostanie o klasyczny cykl zarządzania:

Na kolejnych stronach zaprezentowano schemat ilustrujący system realizacji Strategii Metropolia Krakowska 2030.

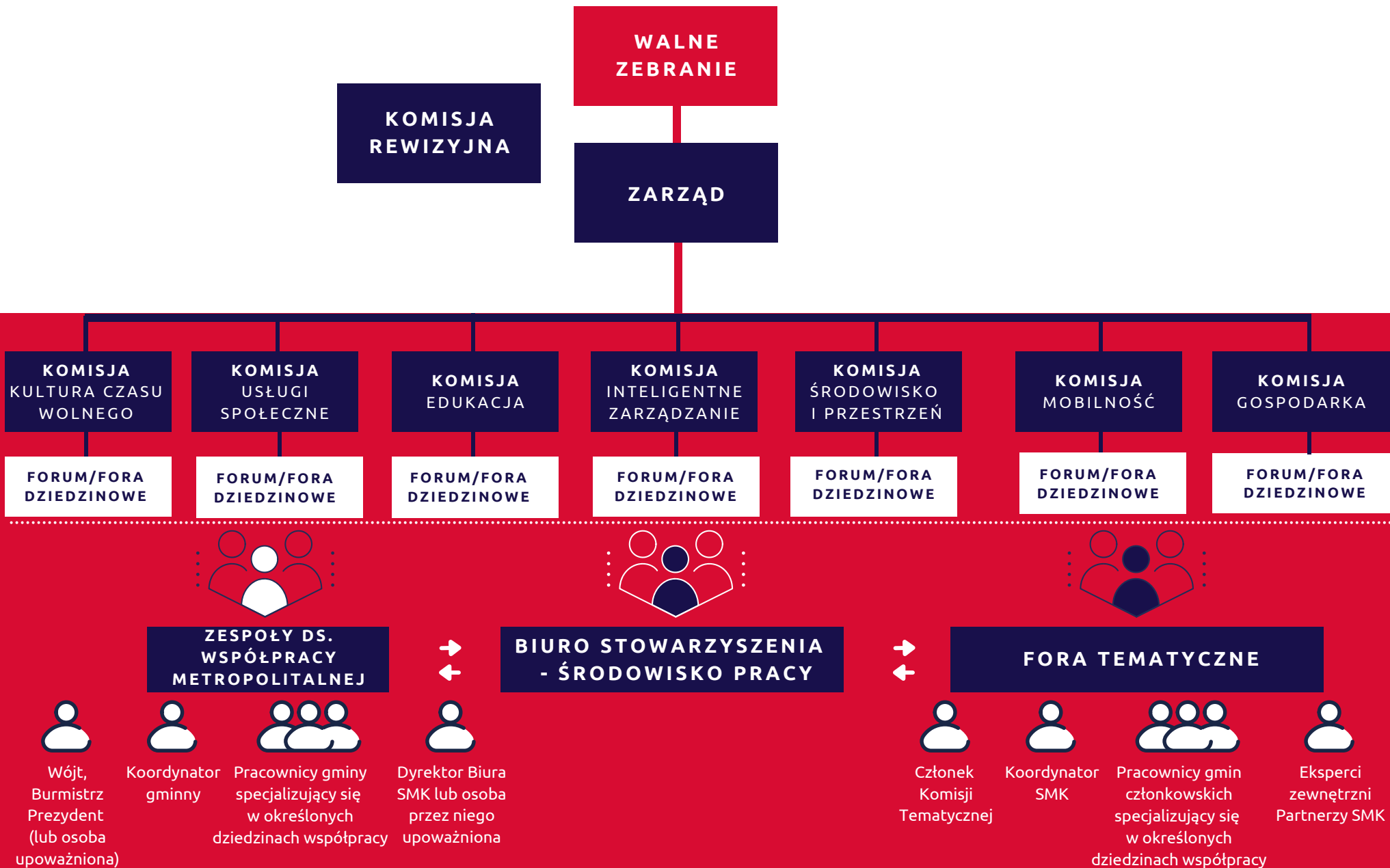

System realizacji Strategii Metropolia Krakowska 2030

#METROPOLIA_MOŻLIWOŚCI

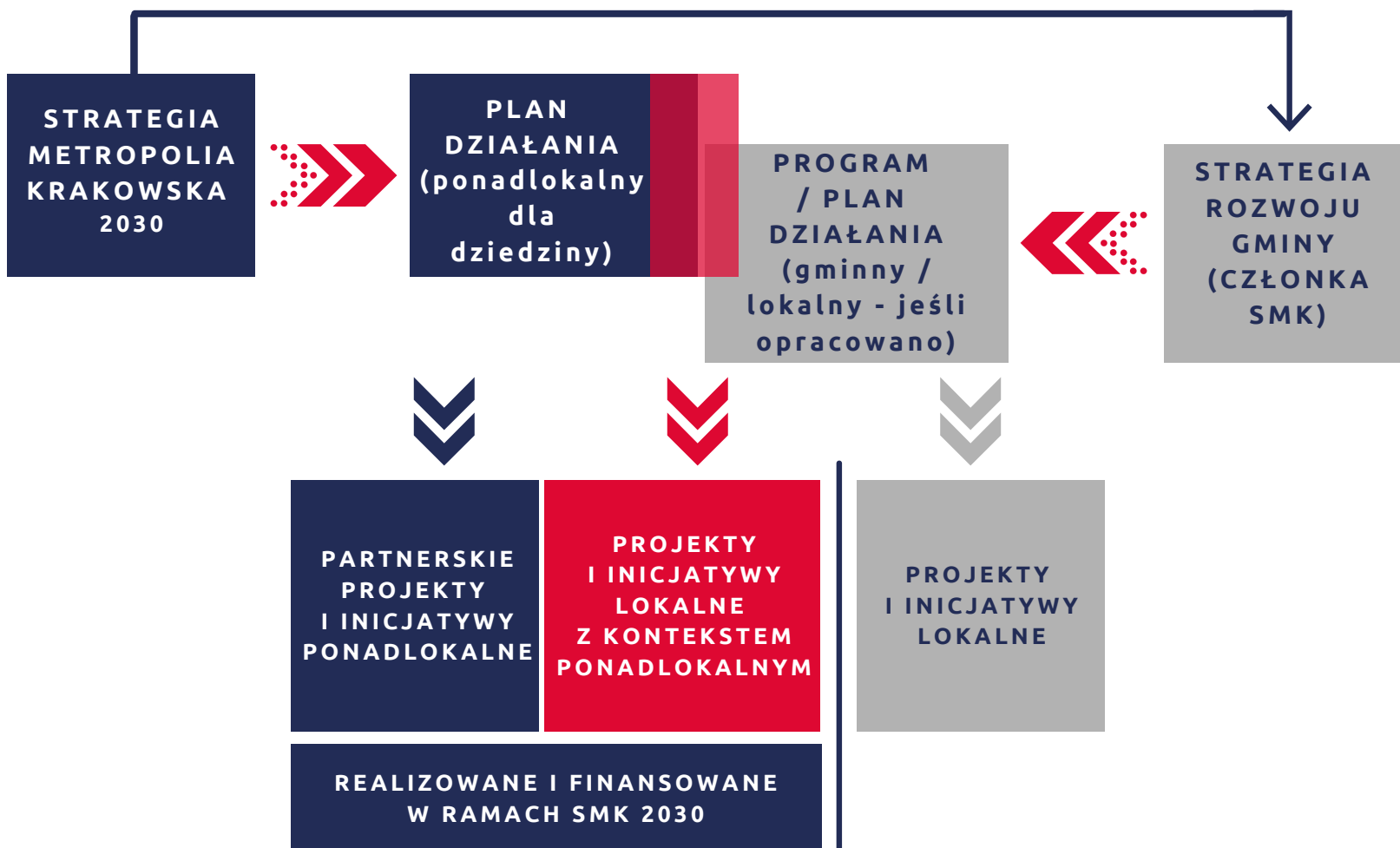
System realizacji Strategii Metropolia Krakowska 2030

Schemat relacji pomiędzy strategiami

Co ważne Strategia Metropolia Krakowska 2030 nie ogranicza się wyłącznie do realizacji zadań i projektów partnerskich, ale może objąć także sferę działań i projektów wynikających ze strategii rozwoju lokalnego w przypadkach, gdy te będą dotyczyły kontekstów ponadlokalnych i będą służyły realizacji celów wynikających z SMK2030.

Zaproponowany poniżej schemat relacji pomiędzy strategiami nie wyklucza współpracy międzygminnej na poziomie lokalnym odbywającej się poza ramami SMK 2030 oraz realizacji i finansowania projektów z kontekstem ponadlokalnym, poza Strategią.

ZASADY

Strategia ponadlokalna realizowana będzie poprzez wielosektorowe partnerstwa oraz przedsięwzięcia, dlatego oparta zostanie o kluczowe zasady, wybrane w toku warsztatów i analiz, którymi będą:

ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU - rozwój społeczno-gospodarczy Metropolii Krakowskiej będzie odbywać się z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, co przyczyni się do zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności i przedstawicieli zarówno obecnego, jak i przyszłych pokoleń.

PARTNERSTWO I ZDOLNOŚĆ DO KOMPROMISU - otwartość na aktywną współpracę i równe traktowanie podmiotów zaangażowanych w działania rozwojowe oraz dążenie do godzenia różnych interesów dla dobra ogółu.

ZINTEGROWANE PODEJŚCIE - projektowanie rozwiązań w oparciu o podejście kompleksowe, przy uwzględnieniu silnych zależności międzydziedzinowych i wymiaru przestrzennego strategii.

OPERACJONALIZACJA I KONSEKWENCJA - każda z koordynowanych polityk rozwoju powinna określać instrumenty (reguły, procedury, itp.), które pozwolą na wdrożenie konkretnych działań prowadzących do osiągnięcia celów oraz będą określać sposób monitorowania i reagowania oraz odpowiedzialność w zakresie wdrożenia rozwiązań.

ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO INWESTOWANIA - osiąganie możliwie jak najlepszych efektów, przy jak najmniejszej presji na środowisko i przestrzeń.

PROWADZENIE POLITYKI OPARTEJ NA DOWODACH - podejście do tworzenia polityki, które zakłada, że najlepsze rozwiązania polityczne można stworzyć dzięki integracji przeszłych doświadczeń, systematycznie ucząc się i badając.

MONITORING I EWALUACJA

Zakres oraz częstotliwość ewaluacji dokumentu określi **Plan monitoringu i ewaluacji**

SMK2030. Celem prowadzenia monitoringu i ewaluacji jest zebranie wiedzy na temat postępów we wdrażaniu strategii, w tym w zakresie stopnia realizacji zaplanowanych w niej działań oraz wskaźników, wyznaczonych w dokumencie. Regularny monitoring wdrażania Strategii pozwoli na podjęcie działań naprawczych w przypadku stwierdzenia różnic pomiędzy przyjętymi założeniami, a uzyskiwanymi efektami. Monitoring pozwoli też na przygotowanie aktualizacji dokumentu w przypadku pojawienia się fundamentalnych zmian wewnątrz lub w otoczeniu Metropolii Krakowskiej. Monitoring Strategii będzie ponadto służył weryfikowaniu czy wypracowane i przyjęte przez członków Metropolii Krakowskiej standardy są wdrażane we wszystkich gminach, które zobowiązują się do ich przestrzegania.

Ponadto, w Planie monitoringu i ewaluacji SMK 2030 określone zostaną terminy ewaluacji Strategii. Ewaluacja ta będzie miała na celu podnoszenie jakości i skuteczności podejmowanych działań. W ewaluację Strategii zaangażowane zostaną podmioty zewnętrzne, w tym partnerzy społeczno-gospodarczy oraz jednostki publiczne działające w otoczeniu Metropolii Krakowskiej. W ramach procesu ewaluacyjnego planowane jest prowadzenie form partycypacyjnych, takich jak wywiady czy warsztaty z udziałem szerokiego grona partnerów. Źródłem danych do ewaluacji i monitoringu Strategii będą zasoby statystyki publicznej, dane gmin Metropolii Krakowskiej oraz dane Biura SMK. Ustalenia ewaluacji Strategii komunikowane będą otoczeniu poprzez sprawozdania upubliczniane m.in. na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Dodatkowo, na poziomie ponadlokalnym planuje się sporządzenie **Raportu o stanie Metropolii Krakowskiej**, za którego przygotowanie odpowiadać będzie Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, przy współpracy z członkami zespołów ds. współpracy metropolitalnej. Ponadto zakłada się, że zostaną wypracowane wspólne zasady dotyczące informowania przez gminy członkowskie, w przygotowywanych przez siebie każdego roku raportach o stanie gminy (miasta), o podejmowanych przez nie działaniach na rzecz realizacji strategii rozwoju ponadlokalnego.

STRUKTURA SYSTEMU REALIZACJI STRATEGII - WYMIAR INSTYTUCJONALNY ORAZ INSTRUMENTARIUM

Strategia realizowana będzie w **7 dziedzinach współpracy ponadlokalnej**. Cele strategiczne osiągnięte będą poprzez realizację Planów Działania - w celu ich przygotowania Walne Zebranie Członków powoła spośród swoich członków **Komisje tematyczne**. Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska współpracować będzie z przedstawicielami komisji tematycznych przy stymulowaniu partnerstw i przedsięwzięć, kształtowaniu precyzyjnych celów i planów działań, zapewniając obsługę i merytoryczne wsparcie.

W każdej gminie członkowskiej Metropolii Krakowskiej powstanie dedykowany współpracy ponadlokalnej **zespół ds. współpracy metropolitalnej**, a jego członkowie wejdą w skład metropolitalnych **forów tematycznych**. Fora zaangażowane będą w tworzenie Planów Działania, prowadzenie bieżącej wymiany informacji i dobrych praktyk we właściwym tematycznie zakresie, analizę danych i wsparcie merytoryczne Komisji tematycznych. Podmiotem prowadzącym działania koordynacyjne i monitoringowe w procesie zarządzania Strategią będzie **Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska**, przy współpracy z członkami zespołów ds. współpracy metropolitalnej.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Głównymi dokumentami wykonawczymi Strategii będą Plany Działania oraz Roczne Programy Prac. Strategia może być realizowana z wykorzystaniem instrumentów tj. m.in.: Strategia ZIT, Strategia IIT oraz porozumienie terytorialne.

PLANY DZIAŁAŃ

Plany Działań określą opisy działań zmierzających do realizacji celów strategicznych i zostaną przygotowane przez przedstawicieli komisji tematycznych, zespołów ds. współpracy metropolitalnej oraz ekspertów w ramach prac komisji tematycznych, koordynowanych przez Biuro Stowarzyszenia. Plany Działań będą zawierać w szczególności:

- precyzyjne cele i zakładane efekty,
- zadania planowane do realizacji,
- podział odpowiedzialności (zobowiązania Członków Stowarzyszenia),
- zasady monitorowania i ewaluacji Planu.

Działając na podstawie Roczno Programu Prac, Walne Zebranie podejmować będzie uchwałę w sprawie opracowania Planu Działania zawierającą w szczególności:

- wskazanie kierunków działania wynikających ze Strategii, których ma dotyczyć Plan Działania,
- nazwę komisji odpowiedzialnej za przygotowanie Planu Działania,
- zakładany termin przedstawienia Zarządowi projektu Planu działania.

Komisje tematyczne prowadzić będą prace nad Planem Działania, we współpracy z właściwym Forum tematycznym oraz Biurem Stowarzyszenia. Biuro Stowarzyszenia zapewni wkład merytoryczny do projektu Planu Działania, będzie organizować prace Komisji tematycznej i Forum tematycznego oraz sporządzać wstępny projekt Planu działania, przy współpracy z członkami zespołów ds. współpracy metropolitalnej. Uchwałę w sprawie przyjęcia Planu Działania podejmować będzie Walne Zebranie Członków.

ROCZNE PROGRAMY PRAC

Roczne Programy Prac określą priorytetowe zadania do realizacji przez Stowarzyszenie w ciągu danego roku kalendarzowego, odnoszące się w szczególności do celów wynikających ze Strategii, Planów Działania i priorytetów określanych przez Członków Stowarzyszenia. Projekt Roczno Programu Prac opracowywany będzie przez Biuro SMK i przyjmowany przez Walne Zebranie. Procedura i terminy opracowania prowadzone będą zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków dot. sposobu i częstotliwości opracowania Rocznych Programów Prac.

Działania finansowane z funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, mogą być realizowane z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych takich jak Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (dalej: ZIT) czy Strategia Innych Instrumentów Terytorialnych (dalej: IIT). Dotyczy to także działań na rzecz rozwoju infrastruktury kultury, ochrony oraz opieki nad zabytkami, rozwoju oferty turystycznej i rekreacyjnej, wsparcia miejscowości uzdrowiskowych oraz kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Wszystkie te działania zostały ujęte w przedmiotowej Strategii.

STRATEGIA ZIT

Strategia ZIT jest instrumentem zarządzania terytorialnego, który planowany jest do zastosowania w ramach realizacji Strategii, pod kątem wykorzystania środków z funduszy europejskich na lata 2021-2027 (w zależności od kształtu ostatecznych ustaleń pomiędzy instytucją zarządzającą RPO dla Małopolski na lata 2021-2027 a Stowarzyszeniem). Wcześniej będzie jednakże konieczne opracowanie Strategii ZIT spójnej ze Strategią Metropolia Krakowska 2030 oraz pełniącej rolę dokumentu wykonawczego względem strategii rozwoju ponadlokalnego (zgodnie z art. 34 ust. 8 projektu ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027).

POROZUMIENIA TERYTORIALNE

Na potrzeby realizacji Strategii Stowarzyszenie Metropolia Krakowska może zawierać porozumienia terytorialne z właściwymi ministrami, samorządem regionalnym, samorządem powiatowym oraz samorządami gmin nie wchodzących w skład Stowarzyszenia. Również poszczególne gminy członkowskie Stowarzyszenia będą mogły zawierać porozumienia terytorialne między sobą w celu realizacji niniejszej strategii rozwoju ponadlokalnego. Porozumienia terytorialne mogą się również wiązać z realizacją projektów współfinansowanych zarówno przez środki europejskiej polityki spójności jak i środki krajowe (pochodzące np. z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego).

ZAANGAŻOWANIE PARTNERÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH

Mając na uwadze zapisy Strategii, jak również oczywiste korzyści wynikające ze współpracy międzysektorowej, w systemie realizacji Strategii uwzględniono udział partnerów społeczno-gospodarczych. We wdrażanie, monitorowanie oraz ewaluację Strategii Metropolia Krakowska 2030 zaangażowane będzie szerokie grono partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Włączenie partnerów społeczno-gospodarczych w realizację Strategii wpisane jest m.in. w działania ukierunkowane na wspieranie gmin w zakresie prowadzenia dialogu społecznego i włączania społeczności lokalnych do procesów planowania (1.4.2). Co więcej, wśród źródeł finansowania Strategii przewidziano m.in. środki prywatne, co oznacza, że wdrażanie Strategii musi odbywać się z zaangażowaniem podmiotów prywatnych, w tym firm.

Szczegółowe informacje odnośnie metod oraz podmiotów zaangażowanych w proces ewaluacji i monitoringu wdrażania Strategii, opisywać będzie **Plan monitoringu i ewaluacji SMK2030**. Niemniej już na tym etapie należy wskazać, że do projektów i przedsięwzięć oraz prac forów tematycznych dopraszani będą partnerzy adekwatni do danego obszaru tematycznego. Każdy z Planów Działania określać będzie katalog partnerów, którzy zapraszani będą do współpracy przy planowaniu, operacjonalizacji i wdrażaniu poszczególnych działań.

Do katalogu partnerów zaliczyć należy między innymi:

PRZEKROJOWO (ADEKWATNIE DO DZIEDZINY WSPÓŁPRACY):

- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego (właściwy Departament)
- Starostwo Powiatowe w Krakowie
- Starostwo Powiatowe w Wieliczce
- Gminy wykazujące istotne powiązania funkcjonalne
- Krakowski Ośrodek Naukowo-Akademicki (krakowskie uczelnie)
- Organizacje pozarządowe (właściwe dla danego obszaru tematycznego)
- Eksperti zewnętrzeni i przedstawiciele sektora nauki
- Inne instytucje państwowe, regionalne i lokalne

INTELIĞENTNE ZARZĄDZANIE

- Główny Urząd Statystyczny
- Ministerstwo ds. funduszy i rozwoju regionalnego
- Ministerstwo ds. Cyfryzacji

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

- Wody Polskie
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

MOBILNOŚĆ

- Polskie Koleje Państwowe
- Koleje Małopolskie
- prywatni przewoźnicy

KULTURA CZASU WOLNEGO

- Małopolski Instytut Kultury
- Instytucje kultury tj. biblioteki, muzea, teatry

USŁUGI SPOŁECZNE

- Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej
- GOPS-y i MOPS-y właściwe terytorialnie

GOSPODARKA

- Polska Agencja Inwestycji i Handlu S.A.
- Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.
- Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
- Izba Przemysłowo-Handlowa
- Inne instytucje otoczenia biznesu
- Kraków Nowa Huta Przyszłości S.A.
- Związki przedsiębiorców i inni przedsiębiorcy

EDUKACJA

- Małopolskie Kuratorium Oświaty
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
- Instytucje oświatowe z terenu Metropolii Krakowskiej

ZASADY DOTYCZĄCE POSZERZANIA PARTNERSTWA W RAMACH STOWARZYSZENIA METROPOLIA KRAKOWSKA

Członkami Stowarzyszenia Metropolia Krakowska mogą być gminy wykazujące istotne powiązania funkcjonalne z miastem Krakowem i wyrażające, wraz z innymi gminami zrzeszonymi w Stowarzyszeniu, wolę współpracy w ramach Stowarzyszenia.

Warunki przyjęcia do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska określa Statut Stowarzyszenia. Są nimi co do zasady:

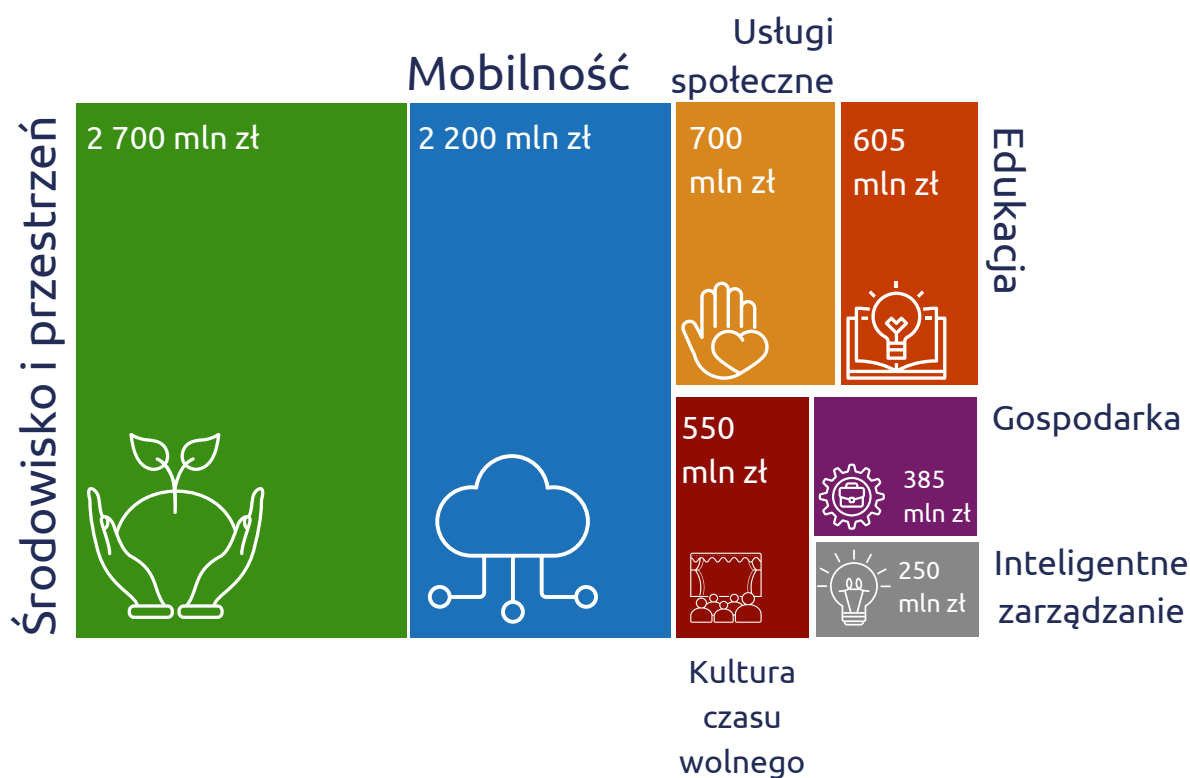
- wyrażenie woli współpracy przez gminę zamierzającą przystąpić do Stowarzyszenia,
- wyrażenie przez Stowarzyszenie woli współpracy z gminą zamierzającą przystąpić do Stowarzyszenia,
- podjęcie uchwały właściwego organu stanowiącego gminy, o wyrażeniu zgody na przystąpienie do Stowarzyszenia,
- przedłożenie powyższej uchwały Zarządowi Stowarzyszenia,
- podjęcie przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia uchwały o przyjęciu gminy w poczet Członków Stowarzyszenia z dniem wskazanym w uchwale.

11. Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii

Cele określone w Strategii Metropolia Krakowska, wdrażane będą poprzez realizację inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych działań i projektów. Będą one realizowane zarówno w postaci tzw. wiązek projektowych, czyli pojedynczych projektów realizowanych w poszczególnych gminach, które składać się będą na wspólny efekt, jak i projektów wspólnych, czyli zadań ponadlokalnych, koordynowanych przez Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

Typy projektów oraz szczegółowy opis zadań, jakie powinny zostać zrealizowane w każdej dziedzinie określać będą Plany Działania - dokumenty wdrożeniowe Strategii. Poniżej zaprezentowano ramy finansowe Strategii, wskazujące na szacunkowe koszty, jakie należałoby ponieść, aby zrealizować cele założone w każdej z dziedzin współpracy.

Zaprezentowane poniżej kwoty pochodzą z analizy projektów, planowanych do realizacji w ramach poszczególnych dziedzin Strategii. Każdy z projektów, które planowane są do realizacji, został poddany wstępnej weryfikacji i oszacowaniu kosztów jego realizacji.

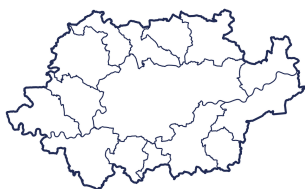
Zaplanowane w Strategii kierunki działania, mogą być wspierane finansowo z wielu źródeł oraz poprzez różne mechanizmy finansowania. Poniżej wskazano najważniejsze z nich. Metropolia Krakowska będzie aktywnie dążyć do pozyskania środków niezbędnych do wdrożenia priorytetowych inwestycji i działań zapisanych we wspólnej Strategii oraz poszukiwać wsparcia na inwestycje mogące stanowić tzw. dźwignie rozwoju.

Priorytety Strategii Metropolia Krakowska 2030 wpisują się w te zdefiniowane w dokumentach wyższego szczebla, w tym przede wszystkim w politykach przyjętych na poziomie Unii Europejskiej. Tym samym, przewiduje się wykorzystanie środków z mechanizmów wspólnotowych, zwłaszcza do realizacji celów związanych z ochroną środowiska, energetyką, mobilnością, czy włączeniem społecznym.

Szczegółowe informacje dotyczące dostępnych środków finansowych na poszczególne działania, zawierać będą dokumenty wykonawcze Strategii - Plany Działania dla poszczególnych dziedzin współpracy.

Środki własne JST (środki pochodzące z budżetów gmin, wchodzących w skład Stowarzyszenia Metropolia Krakowska)

- środki własne gmin Metropolii Krakowskiej przeznaczone będą zarówno na pełne finansowanie niektórych inwestycji, służących realizacji celów Strategii, jak i na pokrycie wkładu własnego do inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych.

Środki pozyskane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych tj. pochodzące z:

- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020;
- Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Środki pozyskane w ramach konkursów organizowanych przez Województwo Małopolskie

- środki pochodzące z konkursów tematycznych, organizowanych przez Województwo Małopolskie np. w obszarze ochrony dziedzictwa czy rozwoju turystyki.

Środki pochodzące z budżetu państwa

- środki celowe dostępne w poszczególnych ministerstwach, dedykowane fundusze i programy, takie jak np.:

- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- Partnerska Inicjatywa Miast.

Środki funduszy celowych, w tym m.in.: środki pochodzące z:

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Banku Gospodarstwa Krajowego,
- Funduszu Pracy,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

Środki pozyskane z Krajowego Planu Odbudowy

- środki pochodzące z Funduszu Odbudowy (Next Generation EU), którego celem jest odbudowa i przywracanie odporności gospodarek UE na ewentualne kryzysy oraz przygotowanie na przyszłe, nieprzewidziane okoliczności.

Środki pozyskane w ramach programów krajowych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027

- środki pochodzące z krajowych programów operacyjnych takich jak FENG i FENIKS.

Środki pozyskane ze źródeł europejskich

- środki pochodzące z:

- Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- Funduszu Wyszehradzkiego,
- Programu Europejska Inicjatywa Miejska.

Środki:

- Banku Światowego,
- Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
- Programu InvestEU.

Środki z programów Komisji Europejskiej

- środki pochodzące z programów zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską, takich jak:

- Horyzont Europa,
- Life +,
- Creative Europe,
- Erasmus Plus,
- Single Market Programme,
- CEF,
- UIA.

Środki z sektora prywatnego

- środki inwestorów prywatnych, środki zainwestowane w przedsięwzięcia realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego, CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu) oraz funduszy sektora pozarządowego.

12. Rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki Strategii

Poniżej wskazano spodziewane ramowe efekty wynikające z osiągnięcia każdego celu szczegółowego. Na końcu rozdziału zamieszczono tabelę wskaźników Strategii, z kierunkiem referencyjnym.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1.1 Wysoka jakość strategicznego zarządzania wzmacniającego relacje wewnętrzne

1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy

1.3 Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania kadr

1.4 Skuteczne wsparcie gmin w budowaniu wspólnoty lokalnej

2.1 Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający dążenie do neutralności klimatycznej

SPODZIEWANE EFEKTY

- Wzmocnienie partnerstwa, zacieśnienie współpracy oraz zwiększenie zakresu wspólnych działań gmin Metropolii Krakowskiej.
- Zbudowany spójny system informacyjny obejmujący bazy danych niezbędnych do podejmowania właściwych decyzji o interwencji publicznej.
- Podniesiony stopień cyfryzacji urzędów oraz ilość i dojrzałość usług publicznych świadczonych zdalnie.
- Nawiązana trwała i efektywna współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi oraz podmiotami publicznymi działającymi w otoczeniu Metropolii Krakowskiej.
- Wysoko wykwalifikowana kadra administracji samorządowej oraz Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.
- Wysokiej jakości, powszechne procesy partycypacyjne, prowadzone we wszystkich gminach Metropolii Krakowskiej.
- Rosnące zaangażowanie mieszkańców w sprawy publiczne.
- Popularyzacja rozwiązań opartych na błękitno-zielonej infrastrukturze.
- Stworzone ramy i przestrzeń do uzgadniania decyzji przestrzennych między gminami.
- Skuteczna współpraca na rzecz przeciwdziałania skutkom ekstremalnych zjawisk.
- Utrzymane i chronione korytarze ekologiczne oraz korytarze przewietrzania miasta.
- Wysoka dostępność sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie całej Metropolii Krakowskiej.

2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza

- Wysoka jakość powietrza na całym obszarze.
- Wysoki udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w całkowitej produkcji energii.
- Zminimalizowane zużycie energii w budynkach mieszkalnych i publicznych.
- Rozwinięta działalność klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych.

2.3 Racjonalna gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie surowców

- Wypracowana spójna polityka przechodzenia na gospodarkę obiegu zamkniętego i zminimalizowana liczba odpadów komunalnych.
- Wysoki standard odbioru odpadów we wszystkich gminach Metropolii Krakowskiej.
- Wdrożony nowoczesny system recyklingu odpadów.

3.1 Trwała współpraca i skuteczna koordynacja relacji między samorządami oraz zarządcami infrastruktury transportowej i organizatorami transportu

- Stała platforma współpracy podmiotów odpowiadających za organizację transportu.
- Wdrożona integracja taryfowa, w tym zintegrowany bilet na różne środki transportu.
- Prowadzone regularne badania w zakresie preferencji i potrzeb transportowych mieszkańców.

3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu

- Wzrost liczby mieszkańców korzystających z komunikacji zbiorowej oraz/lub roweru/UTO.
- Spadek liczby mieszkańców korzystających na co dzień z samochodu.
- Wysoka dostępność i bezpieczeństwo infrastruktury liniowej, służącej pieszym i rowerzystom.

4.1 Skuteczna współpraca międzysektorowa

- Zawiązane porozumienia o współpracy między samorządem, uczelniami i biznesem.
- Wzrost liczby projektów B+R w firmach działających na terenie Metropolii Krakowskiej.

4.2 Wysoka konkurencyjność gospodarcza

- Wypracowana i powszechnie promowana marka gospodarcza Metropolii Krakowskiej.
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych, działających na terenie obszaru.
- Wysoka dostępność wykwalifikowanych kadr.

4.3 Kompleksowo zarządzane tereny inwestycyjne

- Poprawa dostępności odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych.
- Wzrost liczby inwestorów lokujących swój biznes w Metropolii Krakowskiej.
- Funkcjonujące wysokiej jakości standardy obsługi inwestorów i przedsiębiorców w urzędach gminnych.

5.1 Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców

- Działająca platforma wymiany wiedzy i inspiracji między animatorami kultury.
- Wspólny system informacji i promocji oferty czasu wolnego.
- Aktualna i powszechnie dostępna informacja o atrakcjach turystycznych Metropolii Krakowskiej.

5.2 Wysoka jakość i dostępność wielofunkcyjnej infrastruktury czasu wolnego

- Szeroka oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców.
- Dostępne przestrzenie i miejsca spotkań, otwarte na mieszkańców i turystów.
- Zachowane i otwarte dla mieszkańców i turystów obiekty dziedzictwa kulturowego.

6.1 Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji

- Działająca sieć inspiracji i wymiany wiedzy między pracownikami oświaty.
- Wdrożony przejrzysty system motywacji i monitorowania pracy kadr oświaty.

6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy

- Zwiększona liczba kandydatów do szkół technicznych i branżowych.
- Adekwatny do potrzeb i wszechstronny system kształcenia nieformalnego dzieci, młodzieży i dorosłych.

6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji

- Budynek szkolny otwarty na lokalną społeczność, dostępny i sprzyjający procesowi nauczania i twórczego myślenia.

7.1. Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia

- Wysoka jakość usług zdrowotnych, świadczonych na terenie Metropolii Krakowskiej.
- Optymalna dostępność placówek podstawowej opieki zdrowotnej, pracowni specjalistycznych oraz szpitali.
- Optymalna dostępność miejsca opieki nad dziećmi do lat 3.
- Dostępna zróżnicowana oferta wsparcia osób starszych i niesamodzielnych oraz osób o specjalnych potrzebach.

7.2 Przyjazne środowisko życia i pracy dla migrantów

- Wypracowana wspólna polityka migracyjna.
- Rosnąca liczba imigrantów podejmujących pracę i osiedlających się na stałe na terenie Metropolii Krakowskiej, zasilających rynek pracy.

7.3 Efektywna współpraca w zakresie polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji

- Zrewitalizowane obszary zdegradowane, z wyróżnieniem funkcji społecznych.
- Zwiększony zasób mieszkaniowy gmin Metropolii Krakowskiej.

INTELIĞENTNE ZARZĄDZANIE	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	1.1 Wysoka jakość strategicznego zarządzania wzmacniającego relacje wewnętrzne	W1	Liczba spotkań Forów tematycznych w danym roku [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	Biuro SMK	↑	uzupełniający
		W2	Liczba udostępnionych usług elektronicznych [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
		W3	Liczba odbiorców usług elektronicznych [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający
	1.2 Sprawny system koordynacji zewnętrznych sieci współpracy	W4	Odsetek gmin Metropolii Krakowskiej pozytywnie oceniających efekty współpracy w ramach Metropolii Krakowskiej [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
	1.3 Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania kadr	W5	Odsetek osób deklarujących podwyższenie kompetencji w wyniku uczestnictwa w spotkaniach i innych przedsięwzięciach i formach szkoleniowych organizowanych przez SMK [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W6	Wskaźnik rozwoju pracowników - satysfakcja pracownika [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania	↑	uzupełniający
	1.4 Skuteczne wsparcie gmin w budowaniu wspólnoty lokalnej	W7	Średnia liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców [szt.]	3,6; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↑	uzupełniający
		W8	Środki finansowe przeznaczone na wsparcie organizacji pozarządowych i nieformalnych grup mieszkańców / 1 000 mieszkańców [zł]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający
		W9	Poziom zadowolenia mieszkańców gmin Metropolii Krakowskiej z dostępności informacji nt. spraw gminy i oferty gminy w wybranych grupach docelowych [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
W10		Poziom zadowolenia mieszkańców gmin Metropolii Krakowskiej z jakości funkcjonowania administracji w gminie [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny	

**ŚRODOWISKO
I PRZESTRZEŃ**

Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
2.1 Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający dążenie do neutralności klimatycznej	W11	Odsetek powierzchni Metropolii Krakowskiej pokryty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%]	92,5%; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↑	strategiczny
	W12	Liczba systemów informacji przestrzennych agregujących dane w ramach Metropolii Krakowskiej [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający
	W13	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 10 tys. mieszkańców [szt.]	1161,8; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↑	uzupełniający
	W14	Średnia ilość wody zużytej na 1 mieszkańca [m3]	325,7; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↓	uzupełniający
	W15	Udział % mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej [%]	91,3%; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↑	strategiczny
	W16	Udział % mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni ścieków [%]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
	W17	Poziom zadowolenia mieszkańców gmin Metropolii Krakowskiej z jakości oraz dostępności terenów zielonych [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający
2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza	W18	Emisja gazów cieplarnianych w gminnych budynkach użyteczności publicznej [Mg CO ₂ eq/rok]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK / CEEB	↓	uzupełniający
	W19	Ilość energii zaoszczędzonej w wyniku przeprowadzonych termomodernizacji budynków jednorodzinnych	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK / CEEB	↑	strategiczny
	W20	% udział energii wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii w ogólnej ilości energii zużytej	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
	W21	Pył zawieszony PM10 - częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego stężeń 24-godzinnych w roku kalendarzowym [dni]	do oszacowania w 2022 roku	WIOŚ	↓	strategiczny
	W22	Pył zawieszony PM2,5 - częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego stężeń 24-godzinnych w roku kalendarzowym [dni]	do oszacowania w 2022 roku	WIOŚ	↓	strategiczny
	W23	Dwutlenek azotu stężenie średnioroczne [µg/m3]	do oszacowania w 2022 roku	WIOŚ	↓	uzupełniający
2.3 Racjonalna gospodarka odpadami i efektywne wykorzystanie surowców	W24	Uzyskany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
	W25	Ilość odebranych odpadów komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca [kg]	391; 2020	BDL GUS / gminy SMK	↓	uzupełniający

MOBILNOŚĆ	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	PRZEKROJOWO	W26	Udział transportu zbiorowego w podziale zadań przewozowych [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
	3.1 3.1 Trwała współpraca i skuteczna koordynacja relacji między samorządami oraz zarządcami infrastruktury transportowej i organizatorami transportu	W27	% mieszkańców deklarujących transport publiczny jako główny środek transportu w dniu roboczym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W28	% mieszkańców deklarujących samochód jako główny środek transportu w dniu roboczym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↓	strategiczny
	3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu	W29	% mieszkańców deklarujących rower jako główny środek transportu w dniu roboczym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W30	% mieszkańców deklarujących przemieszczanie się pieszo jako główny środek transportu w dniu roboczym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W31	% mieszkańców deklarujących przemieszczanie się UTO jako główny środek transportu w dniu roboczym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W32	Przyrost długości infrastruktury liniowej służącej rowerzystom [km]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający

GOSPODARKA	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	4.1 Skuteczna współpraca międzysektorowa	W33	Poziom zadowolenia przedsiębiorców z warunków prowadzenia działalności gospodarczej [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający
	4.2 Wysoka konkurencyjność gospodarcza	W34	Poziom zadowolenia mieszkańców Metropolii Krakowskiej z sytuacji zawodowej [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający
		W35	Poziom zadowolenia mieszkańców Metropolii Krakowskiej z możliwości rozwoju zawodowego [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający
		W36	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym [szt.]	223,5; 2020	BDL GUS	↑	strategiczny
		W37	% wpływu z podatku CIT w budżecie gminy ogółem [%]	2,0%; 2020	RIO Kraków	↑	strategiczny
		W38	Dynamika liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w podziale na grupy wiekowe [os.]	21 841; 2020	Powiatowe Urzędy Pracy	↓	strategiczny
		W39	Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]	do oszacowania w 2022 roku	Powiatowe Urzędy Pracy	↓	uzupełniający
	4.3 Kompleksowo zarządzane tereny inwestycyjne	W40	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych [ha]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
W41		Poziom zadowolenia przedsiębiorców z relacji z samorządem gminnym [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający	

KULTURA CZASU WOLNEGO	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	5.1 Zintegrowana i atrakcyjna oferta czasu wolnego, odpowiadająca na potrzeby odbiorców	W42	Poziom zadowolenia mieszkańców gmin Metropolii Krakowskiej z oferty czasu wolnego [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	uzupełniający
		W43	Wysokość wydatków bieżących z budżetu na kulturę i sport na 1 mieszkańca [zł]	149,8; 2020	RIO Kraków / gminy SMK	↑	uzupełniający
	5.2 Wysoka jakość i dostępność wielofunkcyjnej infrastruktury czasu wolnego	W44	Wartość inwestycji w sferę infrastruktury czasu wolnego (kultura, sport, rekreacja) w przeliczeniu na 1 mieszkańca [zł]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny

EDUKACJA	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	6.1 Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji	W45	Odsetek nauczycieli o najwyższych kwalifikacjach w szkołach podstawowych samorządowych [%]	do oszacowania w 2022 roku	System Informacji Oświatowej / gminy SMK	↑	uzupełniający
	6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy	W46	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki [%]	54%; 2020	OKE Kraków	↑	strategiczny
		W47	Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z matematyki [%]	44%; 2020	OKE Kraków	↑	strategiczny
		W48	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego [%]	64%; 2020	OKE Kraków	↑	strategiczny
		W49	Średni wynik egzaminów maturalnych w stopniu podstawowym z języka polskiego [%]	48%; 2020	OKE Kraków	↑	strategiczny
	6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji	W50	Liczba dzieci zgłoszonych w ramach rekrutacji na 1 miejsce w przedszkolu [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↓	uzupełniający
		W51	Poziom zadowolenia mieszkańców gmin Metropolii Krakowskiej z jakości edukacji [%]	do oszacowania w 2022 roku	badania*	↑	strategiczny
		W52	Budżet gminy przeznaczony na inwestycje, wyposażenie i modernizację infrastruktury oświaty w przeliczeniu na 1 ucznia [zł]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny

SŁUGI SPOŁECZNE	Cel szczegółowy	Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa; rok	Źródło danych	Kierunek referencyjny	Typ wskaźnika
	7.1. Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia	W53	Liczba osób objętych świadczeniami stacjonarnych i niestacjonarnych usług asystenckich i opiekuńczych [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
		W54	Liczba dzieci na 1 miejsce w placówce opieki nad dziećmi do lat 3 [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↓	strategiczny
		W55	Roczna liczba pacjentów nowych lub zmodernizowanych podmiotów leczniczych [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	strategiczny
		W56	Liczba osób objętych świadczeniami w ramach programów polityki zdrowotnej [os.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający
	7.2 Przyjazne środowisko życia i pracy dla migrantów	W57	Liczba wypracowanych i wdrożonych standardów, rekomendacji w zakresie polityki migracyjnej [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	Biuro SMK	↑	uzupełniający
		W58	Liczba złożonych przez imigrantów wniosków o pobyt stały na terenie Metropolii Krakowskiej [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	Małopolski Urząd Wojewódzki	↑	uzupełniający
	7.3 Efektywna współpraca w zakresie polityki mieszkaniowej oraz rewitalizacji	W59	Liczba wpisanych do Programu Rewitalizacji projektów rewitalizacyjnych zrealizowanych w gminach Metropolii Krakowskiej [szt.]	do oszacowania w 2022 roku	gminy SMK	↑	uzupełniający

* Badania prowadzone cyklicznie przez Biuro SMK wśród przedstawicieli gmin Stowarzyszenia Metropolia Krakowska, mieszkańców oraz przedsiębiorców

Zespół redakcyjny Strategii Metropolia Krakowska 2030:

- Redakcja główna - Julita Ewert-Stawowy, Maria Piątkowska
- Członek zespołu, redakcja modelu - Piotr Biel, Martyna Kierska
- Członek zespołu - Daniel Wrzozczyk

Autorzy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej:

- Główny projektant - Stanisław Lessaer
- Członek zespołu - mgr inż. arch. Katarzyna Bondek
- Członek zespołu - mgr inż. arch. Sławomir Tront
- Członek zespołu - mgr Cezary Ulasiński

Współpraca przy Strategii Metropolia Krakowska 2030:

część diagnostyczna:

- Bartosz Zaborski
- Curulis Sp. z o. o.
- GO GLOBAL GROUP Mariusz Stryżko

wsparcie metodologiczne Design Thinking:

- Warsztat Innowacji Społecznych

ewaluacja ex-ante:

- Aleksander Noworól Konsulting

Zespół redakcyjny Strategii Metropolia Krakowska serdecznie dziękuje uczestnikom wywiadów pogłębionych, paneli eksperckich, forów tematycznych oraz wszystkim pracownikom gmin Metropolii Krakowskiej, zaangażowanym w prace nad Strategią, zwłaszcza przedstawicielom gminnych zespołów metropolitalnych oraz wydziałów i spółek gmin członkowskich, za wyłożoną pracę, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem oraz aktywne i zaangażowane uczestnictwo w pracach nad dokumentem.